

ELŐFIZETES

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos post. sor. egyszer 20 fill.
minden köv. szöveghez 16 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 327.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

POSZERKESZTŐ
TAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, július 11.

Oroszok erőlködése Kraszniknál.

Sikertelen olasz támadások a tiroli fronton.

Budapest, július 10. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A helyzet nagyjában változatlan. Kraszniktól északra az oroszok az elmúlt éjjel ismét sikertelenül újították meg támadásaikat.

Olasz hadszíntér:

A tengermelléki arcvonalon a nyugalom tovább tartott. Az ellenség egy támadási kísérletét Sdraussinánál megghusítottuk.

A karintiai határterületen semmi sem történt.

A tiroli arcvonalon, a reichenbergi nyeregtől északra állásaink ellen intézett olasz támadást megállítottuk. Több ellenséges zászlóalj tegnapelőtt délután Cöldi-Lana irányában előrenyomult. Egyik erődnünk tüzelése visszafordulásra kényszerítette őket. Tegnap délután egy zászlóalj újabb támadást kísérelt meg. Az ellenség, melyet csak a legkisebb távolságról vettünk tűz alá, nagy veszteségeket szenvedett és hasonlóképen kénytelen volt visszavonulni. A derék tiroli lövészek vállalkozási kedve a tegnehezebb hegyi terepen sikeres harcokban érvényesült. **Hőter** altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Összeomlott

francia támadások.

Berlin, július 10. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A nap folyamán az egész arcvonalon csekély volt a harci tevékenység. Launisnál (a Bau de Sapt melletti hatszázharmincegyes magaslati pont déli lejtőjén) a franciák három támadása már tüzésünk tüzésében összeomlott. A Champagneben Beau-Sejour Fermetől északnyugatra franciáktól egy kiszegöllő árkot rohammal elfoglaltunk. Kelet felé csatlakozólag néhány sikerült robbanást végeztünk. Ailly és Apremont mellett elszigetelt szuronyharok voltak. Bois la Pretrében egy előretöréssel megjavítottuk új állásainkat. Julius negyedik óta a Maas és Mosel közti harcokban egyezerhét-hátszázkilencvennyolc franciát, köztük huszonegy tisztet elfogtunk, három ágyut, tizenkét géppuskát és tizenhét aknavetőt zsá-

mányoltunk. Leintreynál, Lunevillétől keletre, az ellenségnek előőrseink ellen intézett éjjeli előtöréseit visszautasítottuk.

Keleti hadszíntér:

Ossowiecnél ellenségnek egy támadását visszavertük.

Délkeleti hadszíntér.

A német csapatok helyzete változatlan. **Legjobb hadvezetőség.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megkezdődik

a gabonavásárlás.

Budapest. A haditermény részvénytársaság igazgatósága közli, hogy 150 bizományos már megbízást kapott vásárlásra a újabb szerződések megkötése folyamatban van. A bizományosok nem bírnak kizárólagossági joggal a bármely vidéken joga van a gazdának akármelyik bizományoshoz fordulni. A bizományos a haditermény részvénytársaságtól igazolványt kap, amelyet köteles annak a járásnak szolgabírájával láttamoztatni, ahol vásárol.

Anglia ünnepe.

Arad, július 10.

Ha igaz: Anglia meg akarja ünnepelni a háború kitörésének évfordulóját. Győzelmeket, diadalokat ünnepelni nem volt módjában. Eddigi minden mulatsága azokban a humoros cécókban merült ki, a melyekkel az angol hadsereg részére zsoldosokat toboroztak. Hát most legalább megünnepli a háború jubileumát.

Bizonyynyal nagy díszszel készül az impozáns ünnepély lesz ebből. Valami felvonulás-félet is rendezni fognak. Kerekéken gördülve fel fognak vonulni a londoni utcákon azoknak az angol hajóknak vázai, a melyeket eddig a német tengeralattjárók elsüllyesztettek. Azután lesz egy másik kasirozott csoport: fából és papírmaséból való dandárok, a melyek ezt a feliratot viselik magukon: „Ennyien hiányoznak még a két milliós hadseregéből, amelyet Kitchener lordnak már össze kellett volna állítani.” A menetben néhány cingár, lézengő alak is lesz. Főírása: „Igy néztek volna ki Anglia ellenségei, ha tényleg sikerült volna őket kiéheztetni.” Tarka seregben fogják szemléltetni a sokféle színű és fajú katonákat, akiknek eddig módjuk lehetett a brit világhatalomért a vérüket ontani. Majd párhuzamos menet. Az egyik ezt a főírást viseli: „Hadsereg — munició nélkül.” A másik ellenben: „Munició — hadsereg nélkül.” Alkalmi színjátékoknak se lesz hiánya az ünnepély. Az egyiknek ez lesz a témája: „Az ezüst golyó tragédiája, írta Edward Grey, szolgálaton kívüli államférfi.” A másiknak sujt-e: „Belgium esete,” vagyis: „nem jó kis államoknak a nagyokkal egy tából enni oseresznyét.”

A mulatságra bizonyára hivatalosak lesznek azoknak az angol tiszteknek és kozák katonáknak özvegyei, akik a flandriai harcokban elesettek; bizonyára ez a parádé lesz a kárpótlása az ő gyászuknak. Képviselve lesznek bizonyára a szövetséges államok jellegzetes küldöttségei a szerb járvány-bizottságok, a francia anyák, az orosz tönkrement bankárok és az olasz utcai szónokok, a kik ez alkalommal a tiszteletdíj hátralevő részét is beszédhetnek.

Nagyszerű ünnepély lesz ez. Az ellenség se tagadhatja meg a részvételét, s így előrelátható, hogy a német hadvezetőség ez alkalommal is elküldi a londoni paloták fölé leg-

szébb Zeppelinjeit, hogy semmi se hiányozzék abból, a mi a londoniakat a háboru élményeire emlékezteti. Sőt az sínes kizárva, hogy ez alkalommal csinálják az első hosszú járatu ágyulóvést Calais-ból Dover-be. A semleges államok is eljönnek, hogy ünnepiesen átvegyék lobogóikat, amelyeket az angol hajók a tengeralattjárók ellen való védekezés céljából viseltek.

Mi hiányzik még a programból? Természetesen, Amerika. A részvétel módozataira bizonyára az lesz irányadó, hogy Morgan megtagadta Angliának a kölcsönt. Ez egy allegorikus táblában lesz megszinesítve: a farkon ridegen elfordul a esőbe jutott embertől. A címe pedig: „Üzleti ügyekben nincs érzetmi dolgoknak helye, vagyis: Töltekek tanítam.”

Igazán nagyszabásu látványosság lesz. Ha az idegenforgalomnak különös akadályai nem lennének, a félvilág odacsődülne Anglia ünnepének szemléletére.

Harmincötezer orosz fogoly arat Temesmegyében. *Temesvárról jelentik:* A mezői munkálatoknál való segédkezés céljából gazdaságokban mindenfelé az az óhaj jutott kifejezésre, hogy a célra a hadügyi kormány orosz hadifoglyokat engedjen át. A hadügyminiszter ezt a kérést lehetőleg mindenütt méltányolta és intézkedett, hogy a gazdaságoknak az aratási munkákra a szükséges foglyok kiutaltassanak. Jozsef Sándor kormánybiztos közbenjárására a hadügyi kormány a temesvári hetedik hadtest területére a földművesmunkákhoz harmincötezer orosz hadifoglyot engedélyezett, melyek kiutalása a marchtrenki, teresienstadti, kleinmüncheni, soproni, kenyérmezői és józsefstadti fogolytáborokból meg is kezdődött.

Menyháza gyógyfürdő és vidéke

Aradvármegyének északkeleti határán a Kodru hegység egyik keskeny völgyében fekszik Menyháza. A nagyközönség előtt csak az újabb időben lett ismerős ez a vidék. De a tudomány férfiai rég ismerik. Tudományos szempontból ki is van a vidék bőven aknáva. Fővárosi és vidéki, különösen aradi hírlapokban megjelentek olykor közlemények, melyek már nemcsak tudományos, de turista szempontból is méltatják a menyházi hegyeket és völgyeket. Az ACSEV. igazgatósága, az aradi turista egyesület, az aradi középiskolák tanári kara, a Kölcsey egyesület, a delegáltok mindannyian dícséretes buzgalmat fejtenek ki, hogy kirándulásaikkal a vidékre tereljék a figyelmet, melyre szépsége és kövességénél fogva egyaránt rászóznak. De rászóznak különösen azért is, mert egy igen szép és háladálos turista utiránynak kezdődött, illetve végző pontja és padig a menyháza—vaskóhi, illetve vaskóhi—menyháza uti irány.

Utunk Aradtól Menyházáig 4 és fél óráig tart s így Arad felől elég gyorsan és kényelmesen érhető el Menyháza. Bihar felől az ut nehezebb, fárasztóbb, mert Vaskóhól Menyházára gyalog 7 óra, lóháton 5 óra, kocsival pedig nagy kerülővel, hegyi úton, Dézna felé 10—12 óra alatt tehető meg az ut.

Aradtól sikon haladunk tovább. A gróf Zselenski-féle kitűnően gondozott ötvenesi gazdaságon s Ujszentannán át. Jobboldalt félkörben köríti az alföldi síkot az aradi hegyalja. Látványosnak is szép e nemes bortermő vidék, de érdekes is.

Borossebes az utolsó állomásunk a fővonalon. Kies fekvésű, nagyközség, bortermő hegység tövében. Az aradi szőlőmivelésnek itt

„Európa kacag az olaszok futásán.”

(Csödt mondott az olasz beavatkozás. — Az entente kiábrándult az új szövetségéből. — Tilos Olaszországban Németország ellen izgatni.)

Távirati tudósítás.

Szofia—Genf, július 10.

Megverve és kigunyolva.

Szofia. Az olaszoknak az Isonzo mellett szenvedett veresége nagy feltűnést és csodálkozást kelt, bár itt az olasz hadsereget sohasem becsülték túl. A Kambana azt írja, hogy Olaszország hat hete minden becsületes embertől elítélt háborút kezdett s a világot a rossz időjárás ecsetelésével mulattatván, végre négy hadtestet feláldozott. Európa kacag az olaszok futásán.

Paris kiábrándult az olaszokból.

Genf. A párisi Humanité írja: Végtelen kiábrándulással kell látnunk Olaszország szereplését. Most már nem lehet tovább titkolni, hogy az olasz beavatkozás és az ahhoz fűzött remények teljesen csödt mondtak. Súlyos kérdés most az, vajjon indokolt volt-e Franciaországban olyan reménykedéseket kelteni és táplálni, amelyek nem mentek teljesedésbe.

Nem üzennek hadat Németországnak.

Chiasso. Az olasz lapoknak megtöltötték, hogy propagandát fejtsenek ki amellett, hogy Németországnak hadat üzenjenek.

Miért nem boldogul az olasz.

Milano. A Corriere della Sera utolsó számában a harotéri helyzetről szóló cikkében melegebben az olasz balsikereket. Kifejti, hogy a várak elleni küzdelem a különféle terepen különböző. A németeknek azért sikerült Lüttichet oly megdöbbentően gyors idő alatt hatalmukba keríteni, mert kitűnő nehéz tüzérségük volt,

mely a kedvező terepviszonyok folytán a várat óriási távolságból löhette. A belga vartüzérség nem versenyezhetett a nagykaliberű ágyúkkal és a várak meg kellett adnia magát. Másrészt áll a dolog az olasz-osztrák határon. Az olasz várak és erődök nincsenek síkságon, hanem nagyobb részben kiemelkedő csúcsok és alpesi völgyek között elrejtve fekszenek. Ezeket a várakat nem lehet lőtávolsági körzetükön kívül eső helyről megostromolni. Rendkívüli nehézségeket jelent a nehéz ágyúk szállítása a hegyes és kietlen vidéken. Azonkívül nem lehet kikeresni a legelőnyösebben meghágható pozíciókat, melyekről a várak ostromolhatók. Az ellenfél ugyanis jól ismeri ezeket a kedvező pontokat és állandó tüzelés alatt tartja. A kedvezőtlen időjárás, különösen a gyakori köd is megakadályozza a tüzérségi akciót. Mindez hozzájárult az olasz támadó erő gyöngítéséhez és az ellenség ellentálló erejének növeléséhez.

Olaszország nem megy a Dardanellákhoz.

Hága. A La Hague című hágai lap római levelezője igen beavatott diplomáciai forrásból a következőket jelenti lapjának:

— Olaszország a Dardanellákban való részvételét ahhoz kötötte, hogyha átengedik neki egész Albániát és Albánia háborítatlan birtoklását az entente hatalmak garantálják, valamint garantálják azt, hogy Montenegro és Szerbia Albániára vonatkozó igényükről egyszer s mindenkorra lemondanak. Az erre vonatkozó tárgyalások egészen a legutóbbi napokig folytak. Páris, London, Pétervár és Róma között a legsűrűbb tárgyalások voltak, míg végül Oroszország határozott ellenzésén a dolog megállt. Olaszország kijelentette, hogy nem hajlandó a Dardanellák ostromlásában szövetségeseit támogatni.

Olasz hajókon görög lobogó.

Athén. Itt nagy felháborodást kelt, hogy az olasz hajók visszaélnék a görög zászlóval, ugyisintén az olasz sajtónak az a követelése, hogy mondjanak le Görög-Macedoniáról Bulgária javára.

van véghatára. Borossebesnek szép tere a Wenckheim-tér, melyet az ezredéves emlékoszlop díszít. E tér egyik oldalán van a Wenckheim kastély, mely 1893-ban vendégül fogadta a királyt. A kápolna mellett, magas fák tövében van egy kis ház. Falába illesztett márványtábla hirdeti: Itt született Sárossy Gyula, az Arany trombita megrázó forradalmi költemény szerzője, különben is korának jeles költője.

A magas hegyekbe vivő vasuton díszes kilátási kocsiban ülünk. Elhaladunk a mészegelő kemencék, a márványipartelep, a kőbánya és kőszőlő mellett, keskeny hegyszoroson át, melynek egyik oldala kopár, trachit szikla, hatalmas feltoluló tömbökkel, másik oldala száraz bükkerdővel borított hegység. Szélesebb völgybe jutunk. Dombok, halmok emelkednek a völgy mindkét oldalán, melyek mind magasabbá válnak: északon, keleten, délen mint sötét kék hegyek látszanak.

Előttünk, körülöttünk a Kodru, beljebb keleten a Bihar-hegység, közvetlen előttünk a déznai várhegy a várrommal, a Kodru egyes csúcsai és magaslatjai s a menyházai hegyecsoport. Dézna mellett a hegyek közti kanyarodunk a menyházai völgybe.

Déznánál érdekes kiszáhlasi s felmenni a várromokhoz. A várhegy alsó része sűrűn van benőve bükk- és szilfával, felső része cserjés, bokros. Feltűnnek és meglepők a sziklaalakulások. A várhegy déli és nyugati oldalán serpentin ut vezet a földre, melyet tervezője, Czárán Gyula Jókai-utnak nevezett el, ezzel is emléket akarván a nagy regényírónak állítani, ki itt a helyszínén gyűjtötte az adatokat s írta meg Kurban bég című novelláját, melyben oly költőileg dolgozta fel a várhoz kötött bus regét.

Utunk most már keskeny völgyben halad.

Valóban szép idilli magas hegyek közt a váradi Török-család halastavait látni. Most hatalmas kanyarodással meglepő, szép kép tárul elénk: a Solyomvár. Természetes trachit-tuft képződmény, várak nyomai sincs, de a népből szerint, nemcsak sólymok, hatalmas kényurak is tanyáztak hajdan a Solyom-várban.

Itt már a kőrónai határban vagyunk. A falu jobbra völgyben fekszik. Hajdan magyar nemes lakói ma már teljesen oláhok.

Kiszáhlát elhagyva, Menyháza községet érintjük. E község hosszan nyúlik a patak mellett. A falu szélén mészbányát találunk. A mészsziklák tövében vízmalom zakatol s ad életet a tájnak. Majd meredek, cserjékkel borított sziklafal mellett nagyot kanyarodunk. Fent a magashán a sziklacsúcs alatt egy tetemes nyílású barlang sejteti még ki nem kutatót rejtelmet. E sziklafalal szemben fekszik a falucska házainak tömege. Itt van a róm. kath. templom, lelkészlak s iskola.

Elhaladva a kúria mellett, szemünkbe tűnnek az izléses nyaralók. A völgy itt parkká van alakítva, hol hárs, kőris, jászor s vadgesztenye mellett buján tenyészik a fenyő. Merész hajlással, előttünk az ACSEV. villája. Díszes, izléses épület, gazdag márványdíszítés a helybeli márványbányából került. Látnak még a Sata-lakot, mely szintén magántulajdon s emellett van a vizgyógyintézet uszodáival és napfürdőivel.

Végre elértük vasuti utazásunk végét s kiszáhlunk a menyháza vasuti állomáson, mely patak mellett, hegy tövében, a sétány közepén fekszik, alig néhány percre a gyógyfürdőtől. Áthaladva a parkon, találjuk a központi szállót, a márványmedencével körített szökőkutat, a régi Kapahámort, most osztráklaktanyát, majd a festői szépségű fürdővölgyben, jól gon-

Varsót kiűritették az oroszok.

Bukovinai seregünk győzelme. — Oroszországban terjed a forradalom. — Kiutasítják a zsidókat Pétervárról.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Bern—Varsó, július 10.

Rettenő orosz vereség a Dnyeszternél.

Csernovic. Az oroszok a bukovinai fronton, a Dnyeszter mentén oly súlyos veszteségeket szenvedtek, hogy irótkadályaink előtt fekvő halottaik szemeinek eltemetésére négy óras fegyverszünetet kértek. A fegyverszünetet Pflanzler-Baltin meg is adta. Ezalatt konstatálhattuk sikertelen támadásaik rettenetes veszteségeit. Az oroszok kitűnő tűzérési tűzűktől összetörve számos helyen több kilométernyire visszavonultak a Dnyeszternél.

Oroszország teljes leveretése.

Bern. A Tagwacht jelenti Oroszországból: Moszkvában az oroszok teljes leveretéséről beszélnek a harcterről visszatért tisztek. A kormány a zsidókat akarja telelősekké tenni s a népnek bünbakul kiszolgáltatni. Hír szerint a kormány ki akarja utasítani a zsidókat Pétervárról abban az esetben, ha Rigát a németek megszállják. A forradalmi mozgalom folyton növekszik, mindenki érzi, hogy nagy benső események vannak készülében.

Lublin felé.

Krakó. A „Cassa” jelenti: Lublinban az ágyudörgést már jól hallani, az osztrák-magyar hadsereg elősopátai alig negyven kilométerre vannak a várostól, Ivangorodtól pedig harminc kilométerre állanak. Az ofensívának Varsóra is döntő jelentősége van.

A „Naprsod” jelenti: Az orosz sereg üldözésében a németek Nyemennél is előbbre

jutottak és a Budakozovlától északra fekvő erdővidéken háromezer alvó oroszot fogtak el.

Varsó kiűritése.

Varsó. A várost a polgári lakosság és a kormányközegek elhagyták.

Bizakodás kormány parancsra.

Pétervár. A Rjecs írja: Ha a kormány előírja a lapoknak, hogy a hadieseményekről bizakodóbban kell írniok, ki kell jelenteni, hogy a népben megszűnt a lapok iránti bizalom.

Rövid pihenő.

Budapest. Hueber örnagy írja: Napok óta csend van az északi csatatereken s hozzáfűshetjük, hogy ez a nyugalom egyedül a mi elhatározásunk nyomán támadt. A szövetséges hadseregek azokon a szakaszokon, hol az ellenség üldözést oly sikeresen folytatták még egy hét előtt, a Bugnál és a Z'ota-Lipánál, valamint a Dnyeszternél, pillanatra megállítottak. Csupán Krasznikótl északra folyik erősebb küzdelem, egyébként az egész front mozdulatlan. A helyzet változatlan s ezt jelentik a németek és ugyanazt adja tudniukra hadvezetőségünk.

Két hónapon át tartott az üldözés szédületes tempója. Az ellenséget szakadatlanu vertük és könyörtelenül üldöztük. Ahol megállt, ott összeomlott a frontja, ahol visszavonult, ott a sarkában voltunk. A mostani szélcsend sem fog soká tartani és a seregek akciója ismét megindul. De érthető, hogy a két teljes hónapig tartó nehéz küzdelem és oly sok kilométeres előhaladás, valamint az ellenfél vereségeinek teljes és tökéletes kihasználása után kell a rövid szünet.

Természetesen erre nem csapataink harckészsége miatt van szükség, hanem kizárólag a szervezés végett. El kell gondolkodni, mily óriási számú foglyot kellett elszállítani és életmezni, a halottakat eltakarítani, a sebesülteket az orszákok belsejébe szállítani és a mérhetetlen nagyszámú hadizsákmányt is biztonságba helyezni. A további diadalmas előnyomulás megalapozása folyik a front mögött és amint ezek a szervezési munkálatok elkészülnek, a harorakész és a győzelmeiktől friss csapatok újra megindulhatnak — előre. Az oroszokat annyira lecsökkenték a csapataink, hogy néhány rövid nap alatt igazán nehezen térhetnek magukhoz. A legtöbb orosz, amiben az oroszok szenvednek: a municióhiány és a kiképző tisztek teljes hiánya. Ezeket pedig nem csak napok, de hetek és hónapok alatt sem lehet megtenni. A pihenő tehát nem lehet veszedelmes.

Megalakult az orosz municios bizottság.

Pétervár. Lloyd George intenciói szerint Oroszországban is megalkult a municios bizottság. A bizottság hatásköre majdnem határtalan.

Pétervár. Gucskovot, az októbrista-párt vezető municios miniszternek nevezték ki.

SPORT.

+ ATE-AMTE jótékonycélu football mérkőzése. Vasárnap délután fél 6 órakor az ATE Óvártéri sporttelepén fog lezajlani az ismert két aradi rivális football csapat mérkőzése. Mindkét csapat a legjobb erővel fog közreműködni, hogy a győzelmet megszerzze. A két csapat az idei szezonban kétszer találkozott, első alkalommal a munkások, másodszor a találkozókat a tornászok voltak a győztesek. Hogy jelen esetben melyik csapat lesz a győztes, előre megjósolni nem lehet, mindkét csapat erősen készül, hogy szép és fair játékkukkal egy szép és élvezetes sporteseményben részesítsék Arad város sportkedvelő kö-

dozott árnyas úton, szépen díszít fenyőültetvények közt, a patak meutén csakhamar elérjük a Fürdő szállót és gyógyfürdőket.

A menyházai vizeket lejutóbb Lengyel Béla dr. egyetemi tanár vegyelemezte s csatlakozik Bolemann István dr. nézetéhez, mely szerint a menyházai víz azon közömbös hévíz (neutrális termák) csoportjához tartozik, hová a kácsi, keszihelyi, nagyváradi, stubnyai, rómerbádi, schlanzenbádi, tobaldi, vöslai s az enemü hévízsek királya, a gasteini is tartoznak s melyek csakis a magaslati fekvés, a hőfok és berendezésben különböznek egymástól.

A Fürdő-szálloda fedett folyosóval ellátott, 85 méteres hosszú épület emeletén vendégszobákkal, földszintjén a fürdők s adminisztrációsális helyiségek vannak. Diszes homlokzata helybeli vörös márvány. A fürdők berendezése szintén vörös márvány, a margitszigeti fürdők mintája szerint.

Elszintve a fürdők technikai berendezésétől megemlítendőnek tartom, hogy a három természetes langyos forrás mellett van egy hatalmas 320 méter mély artézi kut, mely szintén 25 C. gyógyvíz jellegű vizet ad és pedig óránként 60 köbmétert, tehát 24 órában 1440 hektolitert. Ez a tóppaut víztömege látja el az uszodákat s teszi lehetővé a pazar vízgazdálkodást.

Északi irányban zugó patakon át hid vezet a szék, rohamosan emelkedő zárt völgytorokba, hol egy barlang nyílásából nagy erővel kiömölő patak mohos zöld sziklák közt zúgva rohan lefelé.

Déli irányban: a széles völgybe, a sétányra jutva s talra, keletnek fordulva találjuk a halas tavat, melyet a felső völgyből jövő patakok táplálnak. A tópartról minden irányban szép a kilátás. Északról a Mezőes völgy. ke-

letnek a vas olvasztó, a márvány pánya, a bihari hegyek, délre egy hosszú hegygerinc, szép, kilátó pontokkal, mint a Frigyes pihenő, a Krisztina magaslat, Rona kilátás, Jozsefeszes, nyugatra a Mária domb s a Kodru magas csucsa.

A Mezőes völgyben szép, három órai turista ut vezet a megyesi barlangokhoz, s a Tinóca rétre, melynek nevezetessége a buvó patak. A lejtőkről leomló vizek egy kis patakban gyűlnek össze. Ez a réten folydogál, s mindig sekélyebb s sekélyebb lesz, míg végre egészen eltűnik. Nem úrögbe ömlik, hanem leiszivárog. a szó teljes értelmében elbuvik, eltűnik, elnyeli a föld. Hol jön elő? Ma még biztosan nem tudni.

A halastótól keleti irányban találjuk a vasolvasztót. Fejebb a márványbányát a tejszklával, vagy a mint az olán nevezi: a Piatra kuláptéval. Nevét a kőtejtől, a csapkö képződésnél előforduló téher pépszerű anyagától nyerte, mely víz és mészből áll. A szikla alatti forrás van.

Elhagyva a márvány bányát, fél óra alatt a vasút mentén, keskeny vőgybar, patak mellett, bükk erdők közt egy erdősi tavot érünk. Itt a völgy két ágra oszlik. Jobbra a váte lunga (hosszu völgy), hol magas emelkedéssel 70 promile, az parvasut halad egy síkig, mely vasérczet szállít a bányákból az olvasztóhoz. Balra a váte ruzs (rözs völgy) ebből ismét a rusyvorai és borai regényes völgyek ágaznak ki, szép vízutasokkal, s a pisztrángban bővelkedő patakokkal. Itt egy pisztráng tenyésztő telep is van, hounan évenként 40—50000 pisztrángot bocsátanak ki a patakokba. Ezeket a szép völgyeken vezet az ut a Gyalu Szepinulira, mely 900 méter magas hegyi fensík. Szép erdei uttal, virágos réttel s szép kilátással a bihari hegységre.

Most kezdjük meg kirándulásunkat a menyházai—vaskóhi úton. Induljunk kora reggel, gyalog, vagy lóháton. Lóháton Menyháza közséjből induljunk, egy régi bánya úton, mely a menyházai vőgyet körítő déli hegység gerincén vezet, s érinti a hegység magasait s kilátó pontjait. A gyalogos rövidebb úta lesz, ha a tó mellett a Frigyes pihenőre vezető serpentinán kezdjük meg az utat, hová sűrű bükk, s gyertyán erdő égen egy óra alatt felér. Utunk tovább is a gerincen halad részint erdőben, részint tisztásokon a László nyeregig, hol írt utat s egy hegyi úvasutat érünk, mely a síklóhoz szállítja a vasérczet. A vasutat átszelve, csakha nar elerjük a vasbányákat, melyek együtt a Koroui vasbányák nevét viselik.

Grazdur bányán túl a vidék egészen karst jellegűt ölt, akárcsak Lainach vagy Trieszt vidéké. Itt tartunk pihenőt s keressük fel az Izbukot, vagy uagadó forrást, mely nemcsak a Bihar hegység egyik kiváló nevezetessége, hanem jóformán paratlanul áll az egész Kárpátokban. Eszikás, tájékozást nem nevező vidéken csakis kalugeri ember tud eligazodni, itt kell megbízható vezetőt keríteni, kinek kalauzolása mellett fél óra alatt elérhetjük az Izbukot.

Dr. Pető Gyula szerint a forrás Kaluger községtől délkeletre katlanszerű mélyedésben fekszik. Egyik nevezetessége: hogy vize hol-elapad, hol hirtelen megdagad s ekkor rövid ideig, 15—16 percig élénk, meglehetősen erős vízáramlás következik. Az apadás egy vagy több órát is szünetel, úgy hogy a forrás feneké egészen száraz, s belőle egy csep sem folyik. Így tehát a forrás szakaszos intermittáló. Másik nevezetessége, hogy ősszel alapad és kora tavaszig soha megdagad ki. Így tehát időzakis is

öniségét. A mérkőzés tiszta jövedelmét a hadseregnek özegeinek és árúinak felszámolására fordítja az ATE. A mérkőzést sebesült és beteg katonák ingyen nézhetik végig. Tekintettel a háborús jótékony célra, a rendező egyesületek tagjai 20 fillért fizettek. Helyárak: Ülőhely 60 fillér. Marosparti oldalon diákjegy 20 fillér, állóhely 40 fillér.

VÁROS ÉS MEGYE

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósága által 1915. évi július hó 14-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 16. Majer Ottó felbontása a Dezső utcai vízvezeték tárgyában hozott tanácsai határozat ellen. 17. A tiszti ügyesség besejtése a Boudhoff és Dietrich céggel kötött szerződés jóváhagyás végett. 18. A tanács előterjesztése a közvilágítás országos rendezése tárgyában. 19. A tanács előterjesztése a vasúti vasúti járda kiépítése tárgyában. 20. A tanács bemutatja a közművelődési intézet felügyelő bizottságának az 1914. évi tevékenységéről szóló jelentését. 21. Az aradi Kossuth Lajos asszisztencia az általa rokkant katonák javára létesítendő vasúti elhelyezésére megfelelő helynek átengedését kéri. 22. Somogyvármegye alispánja a jég és vihar által elpusztított Somogysehtmiklók község részére segítyt kér. 23. Kubletzky Géza szobrászművész az „Anyá csókja” című szobrász alkotmányt megvételre ajánlja. 24. Dr. Munk Henrik kérvénye orvos tudori oklevelének kihirdetése iránt. 25. Krausz Paulin bérlet meghosszabbítás iránti kérése. 26. A tanács előterjesztése a város részére szállítandó tüzfűtés motorfűtéssel való hasogatása iránt megkötött árlejtés tárgyában. 27. A tanács előterjeszté, hogy Brunhuber József, Balcsó Antal, Egri Gyula, Dusek Antal és Asztalos József által épített új épületek bérjövédelmére a községi adómentesség megadásák. 28. Kovács János iskolaszolgá kérvénye nyugdíjaztatása tárgyában. 29. Rónai István nyomozó rendőr kérvénye egy tovább tanuló leánya után családi pótlék engedélyezése iránt. 30. A tanács előterjesztése a törzsvagyony alap 1914. évi zárószámadása tárgyában. 31. A tanács előterjesztése a m. kir. pénzügyigazgatóság által folyó évi április hónapban elé- és leírni rendelt állami

volna. A víz kiömlések bizonyos szabályszerűség határain belül, igen szeszélyesen változnak s így a forrás törvényeit kikutatni igen bajos feladat.

E ritka természeti tünemény után Szohodol felé irányítjuk utunkat. Mhacérűt sziklák, dolinák. De szép éger és nyírfákkal borított völgyeket is látunk. Ezek után elérjük a kimpit kaput, vagy mint a nép nevezi, a kimpányászkát, vagyis a szohodoli üreget. Hámuratos, meglepő látvány. Olyan hamisítatlan karst kép, akár csak a triestri Karst hegységben. Dolinák, üregek, melyekbe patakok ottáznak, ismét hol az üregből előtörnek.

A Szohodoli üreg egy óriási víznyelő barlang, magas beömlési nyílással, melynek tetőmagassága 25—30 méter. E roppant üregbe ömlik a kalugeri patak, mely zuhogva, nagy robajjal hull alá s tűnik el a feleketlen mélységbe.

Elhaladunk a kimpit márványbányák mellett. A felszínen még gyönyörködünk a szép kilátásban s lejtős, pázsitos hegyoldalra leszállunk az állattunk elterülő Vaskóh községbe. Vaskóh az eddig látott szegényes falucsók után jó benyomást tesz ránk. Különbö is járási székhely s nagy vidéknek központja. Nevezetessége a róm. kath. templomban lévő oltár, melyet a vaskóhi márványból állítottak össze.

Vaskóh a bihari oldalról könnyen megközelíthető, Nagyváradról Betényesen át. A turista is, aki Menyházáról tette meg az utat gyalog, vagy lóháton, azon kellemes helyzetben van, hogy utiterve szerint vasúton folytathatja útját.

Ezzel utunk véget ért.

adónak megfelelő községi adó elő- és leírása tárgyában. 32. tanács előterjeszté, hogy Nádrai Aurel, Angyal János, Deák László, Brodi Arnold, Bura Pál, Kolozsvári Rezső, Jandl András és Szántó Márton által emelt új épületek bérjövédelmére a községi adómentesség megadásák.

Virágnap a beteg katonákért.

— Az aradi Vörös Kereszt ünnepe. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 10.

Akiben csak egy pillanatra is elhalgat, elnémul az önzés, ösztön és igazán kívánni fogja: legyen minél gyakrabban virágnap Aradon. A feltörő életkedv, az öröm és a kedély uralkodott egy napig a városban, mosás és elemezés, tanka tömegek, hangos jókedv, galériája a szép asszonyoknak, lányoknak, minden lépésnél újabb kímélő, mulató... S társasághozatalnál hullnak a tillók, koronák, sőt bankók a jótékony urnájába, féltálatlanul csörögnek a pocsolyák, az idén, mintha jobb kedvvel. bűkezőben az a mindenki...

Már délelőtt megindult a gyűjtés, nyolc hadsereg „Streiff patronille”-jai járók be az egész körzöt, az összes utrapalotát. A feladatot szolgálta a lehető legjobban, az előtérben valót egyetlen lélek sem tudja áttörni, a bűgő örök figyelmét semmi gyanús momentum se kerül el, az „ellenesség” nem játszhatja ki az éberséget, nem csuszhath keresztil, de meg futásban is hiába keres menedéket.

A legvéresebb harcok természetesen a hadsereggparancsnokságok székhelyei, a sátrak körül dultak. A gyűjtőhadsereg minden elmentállást, „a nincs aprópénzem” szuronyrohamát, az „én már adtam” ellenoffenzívát, sőt az „itt a megváltási jelvény” suiyo bombázását is visszavert.

A harc nehéz és fáradtságos volt, de a kitartás győzelemre vezette az offenzív szellemű csapatokat, bevették, sőt könnyű szerral vették be a fess harcosok, a szép asszonyok és lányok az ellenséges várat, a közönség szívet s a zsákmány: beláthatatlan, a hadtáp vonalon folyik még osztályozásuk, de a hivatalos jelentés annyit már megemlít, hogy a „hadifogoly” koronák száma meghaladja a tizezret. A diadalmas hadjáratért, amely ilyen jelentékeny összeggel gyanapította a Vörös Kereszt egyesület alapját, a legnagyobb elismerés illeti meg az aradi fiókegyesület vezetőségét, a vezérkart s annak élén elsősorban Vésárhelyi Jankát.

Délután s az esti kezdőn indult meg igazán, teljes intenzitással a gyűjtési akció. Minden lépésnél más és más attrakció gondoskodott a közönség szórakoztatásáról, mulattatásáról, vonzásáról. A Hungaria előtt katonazenekar játssa az élénk manokat, lány kerin-gőket, dallamos operaszíniakat. A hatalmas sátorban, amelyet a szövetségesek színei díszítettek igen izélesen, gazdag büffé várakozik a publikumra s dr. Tisch Mórné, Fischer Irén, Mayer Miksáné és dr. Keppich Jakabné vezetésével a Weitzer János-utcai és Haaszinger-utcai kórház hölgyei szolgálják fel a sok ingyen falatot, Sztojka Annus tőkögeti a pocsós poharakat s harminc-negyven hölgy társadonik egy cél érdekében: rekorderedményt elérni. A katonazenét cigánybanda váltja fel, majd Anni Rubim, a gondolatolvasó csalogatja mókáival az adakozókat.

A Fischer Eliz palota előtt a Fischer Eliz és Ferenc-téri kórházak hölgyei vezetik a gyűjtést: báró Urban Ivánné, gróf Bréda Vik-torné, özvegy Rónay Jánosné, dr. Köpfi Jánosné, dr. Baross Zeigáné, Baross Boriska, Tesser Józsefné, báró Neuman Alfrédné, Rónay Dóra, Duka Eugénie, dr. Csernovics Diodor. Itt is des büffé várakozott az adakozókra s a szép ápolónők ocsó pénzen, egy koronáért fagyaltot is szolgáltak fel. A büffé felkeltette az összes aradi kávéházak; cukrázások megcsógtak: egész délután alig lehetett ott helyet kapni.

Rendkívül ötletes volt a Központi kávéház melletti sátor: egy rendkívül helyes kis magyar kunyhó, melynek tetején golya kelepelt, abrakában muskátli díszlett. A rendkívül dekoratív sátrat Ottovay Józsefné ötlete és tervei alapján Reithart Gyula készítette. Itt is pezsgővel, vörös borral, onivalóval traktálták a vendégeket s fogyott is annyi pezsgő, hogy egy vízfedezett társaság két napi mulatása kftelt volna belőle. Hft órakor kabaró kezdődött s Farkas Lénárt bandája muzsikált.

Ottovay Mancika rendkívül kecses magyar táncot mutatott be, Marancsák Böske spányol cigánytáncot aratott tapsokat, Benkő Gizi táncolt, Bataki Vitma és Barics Gyula pedig énekeltek — ezalatt pedig Ottovay Józsefné, Gábris Elemárné, Farszó Rozsáné, Fischer Richárdné, Sági Henrikné, Engel Adolfné, Miskolczy Kálmánné, dr. Gugly Zoltánné vezetésével szorgalmasan gyűjtöttek az asszonyok és lányok.

Nagy ambícióval és agilitással folyt a gyűjtés az Esperantó-sátorban is, ahol pénzváltó fizletet rendeztek be, a váltásnál azonban tíz százalékot lefoglaltak a jótékonyok számára. Itt Fodor Aladárné, Bignő Mária, Végh Endre dr., Mittner Józsefné, Viser Lajosné és dr. Laskó Sándorné teügyelete alatt folyt a gyűjtés.

A Lyceum-kórház önkéntes ápolónői a Minorita-templom előtti díszes sátorban sorárgkedtek. A szép gyűjtési eredmény itt a Kintzig Gézáné, dr. Varjassy Lajosné, Csapó Lórántné, dr. Gidófalvy Béláné és dr. Pozgay Istvánné vezetésével gyűjtő hölgyek érdeme. Keresztes Gyula dr. itt kikikéltónak csapott fel és hora concours vevő vásári versenytársait nagyszerű áron adta e. a kereskedők által a Vörös Keresztnek felajánlott árukat. A mulatságot itt tombola is tarkította.

A butorszövetkezet előtt a kongregációs-kórház és a román iskolai kórház hölgyei gyűjtöttek. Itt dr. Prohászka Lászlóné, özvegy Treulescu Jánosné, Beregszászy Lajosné, Treulescu Pipi és Ottvós Andrea vezették a gyűjtést.

A Kulturpalota előtt a szintársulat hölgytagjai és Győző Alfrédné gyűjtöttek. Természetesen, hogy Győző mókáinak ezuttal is nagy publikuma volt, a mely nem tukarkodott az adományokkal.

Az állomás előtt Szemere Kálmánné vezetésével folyt igen szép sikerrel a gyűjtés.

Hogy a kitűnően sikerült virágnap mennyit jövedelmezett a Vörös Keresztnek, az pontosan még nem állapítható meg, de a beavattottak szerint az eredmény két-háromszorososan is felülmúlja a múlt évek eredményét.

A nyári idény küszöbén

elköltözes, lakasváltoztatás eseten, tisztelettel kérjük előtízetóinket, hogy új lakcímüket, a lap pontos szetküldése szempontjából — legutolsó tartozkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatalba idejekorán közöljék,

Románia nem enged az entente pressziójának.

(Hogyan sodródott Olaszország a háboruba. — A „Nemzeti Akció” tagjai meséi. — Orosz represszációk.)

Távirati tudósítások

Bukarest—Szófia, július 10.

A Inainte írja: Blondei bukaresti francia követ ma meglátogatta Bratianu miniszterelnököt. Ebből az alkalomból arról értesülünk, hogy az entente ismét erős pressziót gyakorol Romániára. Ennek a befolyásolásnak azzal a fenyegetéssel adott a francia követ nyomatékot, hogy az entente semmit sem garantál többé Romániának, ha azonnal nem írja alá a kötelezettséget arra, hogy bizonyos meghatározott időpontban hadbavonul.

— Amint ismeretes — írja a román lap — hasonlóképen történt Olaszországgal is. Amikor az olaszok a szerződést aláírták, az ég felhőtlen volt. Amikor pedig a május 20 és 31 közötti terminus elérkezett, az orosz offenzíva a Beszkiidekben meg volt törve és az olaszoknak lehetetlen volt akciójukat megfelelő körülmények között megkezdeni. Véleményünk szerint az entente ajánlatai senkit sem fognak lábukról levenni és Románia semmiesetre sem fogja azt az oktalanságot elkövetni, amit tőle kívánnak.

Németország morális befolyása.

Bukarest, július 10. Bukaresti politikai körökben élénken kommentálják az Athénben megjelenő és a görög kormányhoz közel álló „Astrapi” című újság alábbi fejtegetését:

— Dacára legnagyobb erőfeszítéseinek, a négyesszövetség mindegyike semmiféle számottevő eredményt nem ért el. A németek elfoglalták Belgiumot, tekintélyes részét Franciaországnak és megsemmisítő csapást mért Oroszországra. A Dardanellák elleni akció tiaskóval végződött és az angolok úgy felmagasztalt flottája teljesen tehetetlennek bizonyult. Vezérkarának éleslátása nagy veszedelmétől kimélte meg Görögországot. Hogy Románia és Bulgária eddig nem léptek akcióba és ezután is megőrzik semlegességüket, a győztes Németország hatalmas morális befolyásának bizonyítéka.

Mialatt a négyesszövetség minden módot és eszközt megragad, hogy a kis államokat a háboruba beleugrassa és ezzel szerencsétlenségbe döntse őket, a központi hatalmak nem kívánnak egyebet, mint hogy a kis országok semlegesek maradjanak és kimélik meg erőiket.

A négyesszövetség, (akkor még csak hármasszövetség) a háboru kitörésekor azt állította, hogy a kis népek jogaiért küzd és most lépten-nyomon kiderül, mint tapodja tabbalt ezeket a jogokat.

A román repressziók erőlködései.

Bukarest. A román kormány hivatalos organuma a „Viitorul” írja a következőket:

— A lapok jelentése szerint, a „Nemzeti Akció” tagjai összegyűltek Xenopol ur házában, ahol felolvasták a jövő vasárnap tartandó népgyűlésre szóló felhívást.

Minden jó és szép, azonban a Xenopol urnál való gyűlés egy valóban nemzeti akcióra éppen olyan meghurcoltatás, mint a Mille C. urnál való gyűlés.

A „Nemzeti Akció” ezen két tagjának a multja semmi módon sem megfelelő arra, hogy mint a közvélemény vezetői viselkedjenek a nemzeti ideálok megvalósításának kérdésében.

Mille urnak a multja éppen úgy, mint a Xenopol uré, nagyon súlyos, súlyosabb, mint egy malomkő, amelyet a nacionalizmus ezen két rögtönzött előharcosának országunkban a nyakába akasztottak.

Tudvalevő dolog, hogy Mille ur a „Nemzeti Akcióba” való belépése előtt minden társaságnak a legjelentékenyebb ösztökélője volt az idegenek behatolását illetően. Az „Ica” társaság ügye is még mindenkinek sokkal élénkebb emlékezetében van, sem hogy szükség lenne arra visszatérni.

A mi Xenopol urat illeti, ő a szerzője annak a híres javaslatnak, amelylyel az állami petróleumtöldek idegenek részére való átengedését tervezte, egy olyan kísérletnek, amely ellen még az „Epoca” is nyomatékkal harcolt és most az utóbbi időben sem több, sem kevesebb nem volt, mint az ügyvédje egy olyan személynek, akit a „Nemzeti Akció”, amelyhez ő tartozik, azzal vádozt meg, hogy az idegenek ügynökének és kémjének szomorú szerepét tölti be.

Ezek tehát azok az emberek, akik a mi szegény „Nemzeti Akció”-nkhoz tartoznak és akiknek a házában előkészítik azokat a kiáltványokat, amelylyel a közvélemény lelkemerejét akarják felébreszteni.

Hogyan képzei a háboru folytatását Mille Constantin

Bukarest. Mille Constantin hírhedt oroszbarát lapja, a „Dimineata” legutóbbi számában a magas politika terére lép és „diplomáciai forrásból” jelenti a következőket:

„Az osztrák-magyar-német hadsereg egy része most, miután Galícia esaknem egészen meg van tisztítva az ellenségtől Mackensen tábornok vezérlete alatt csoportosulni fog és hatalmas offenzívába kezd a szerbek ellen. A szerb hadsereg megsemmisítése után az osztrák-magyar és német hadsereg, amelynek célja a törökökkel való egyesülés a Dardanellák megvédése érdekében, a bulgáriai határhoz nyomulni.

Mihelyt ez megtörténik, a bolgár cár, aki teljesen meggyezett Németországgal, kiáltványt fog kibocsátani népéhez, amelyben közölni fogja, hogy Bulgária a következő választások előtt áll:

Vagy Luxemburg sorsára jut, amely engedett a tulerónek, vagy Belgiumra, amelyet a német hadak megszálltak.

Ferdinánd cár — végzi fantasmagóriáit a „Dimineata” — ugyanezen kiáltványban ki fogja jelenteni, hogy ő a Luxemburg által kö-

vetett magatartást választotta és szabad utat engedett az osztrák-magyar-német csapatoknak Törökország felé.”

Romániai albánok tiltakozása Albánia szétdarabolása ellen.

Bukarest, július 10. A bukaresti és constanzai albán társaságok tiltakozó jegyzéket nyújtottak át a nagyhatalmak képviselőinek a szerbek és montenegriák akciója miatt. Közlük, hogy a semleges Albániába benyomuló ellentétes csapatok a borzalmak egész sorát követték el és megszállták az ország több részét. Ez az eljárás valószínűleg merénylet az albán nép szabadsága és nemzeti jogai ellen. A romániai albán társaságok kéri a követeket, hogy a nagyhatalmak korábbi ünnepélyes határozatai ellen való szerb és montenegriai merénylet alkalmából, tiltakozásukról értesítsék kormányukat.

Oroszország vádjai Romániával szemben.

Bukarest, július 10. Szófiából jelentik a ruszotul „Epoca”-nak: Az „Utro” című lap szentpétervári távirata szerint, az orosz tengernagyi parancsnokság rendelete folytán a constanzai vizek telügyeletére orosz hadihajókat küldenek ki, mivel az orosz kormány értesítést kapott, hogy Constanza kérsztül munióit csempésznek Törökországba.

Bukarest. Jassyból írják az „Universul”-nak:

Tekintettel arra, hogy az utóbbi időben nagyon sok kém ment át Oroszországba, az orosz hatóságok új rendszabályokat léptettek életbe Ungheininél. A közbiztonsági szolgálat ellátására egy új irodát állítottak fel, amelybe a katonai hatóság egy képviselőjét is delegálták. Az összes utasokat, akik e határállomáson átmennek, a legszigorúbban megvizsgálják.

Az entente ígéretei Bulgáriának és Szerbiának.

Berlin. A Berliner Tageblattnak jelentik Genthől: A francia sajtó most mindenáron nyomást akar gyakorolni Szerbiára, hogy kiereszkölje a betegegyezését Szerb-Macedoniának Bulgária részére való átengedésére, mert a bolgárokat csak ezen az áron tudja megnyerni az entente. Azt vitatják a francia külpolitikuskok (és ezzel igyekeznek Szerbiát meggyőzni), hogy a koalíciónak, melyben Szerbia is részt vesz, Konstantinápoly a végső célja és hogy ehhez Bulgáriának a háboruba avatkozása muhatatlanul szükséges, mert csak Bulgária segítségével lehet eredményes Dardanella akció. Figyelmeztetik Szerbiát arra is, hogy ha a négyesszövetség vereséget szenved, akkor úgy is elveszti Szerbia a macedon területeket. Végül utolsó érvként azt hangoztatják, hogy Szerbia igazi érdekei az Adria partján vannak és ha lemond Macedoniáról, megkapja az annyira kívánt adriai kikötőket.

Páris. A francia sajtó — nyilván sugalmazására — nagy kampányt kezdett Bulgária „felvilágosítására.” A lapok egyértelműleg azt írják, hogy elérkezett az órája Bulgária beavat-

kozásának. Tanácsolják a bolgár kormánynak, hogy ne kívánja azonnal nemzeti vágyai teljesülését, vagyis azt, hogy már most megszállhassa szerb és görög Macedoniát. A négyes entente azonban biztosítja Bulgáriát, hogy beavatkozásért a békekötés után jutalmul megkapja a kért területeket, mert akkor Szerbiát a monarchiától elvett (17) területrészekkel kárpótolják. Más francia lapok arra mutatnak rá, hogy Bulgária követelése nem alkalmas arra, hogy a Balkán államok között jó egyetértést tartsanak fenn és épen ezért az entente és Bulgária tárgyalásai mindaddig kevés eredményel bíztatnak, a míg a hadihelyzet döntően nem változik az entente javára.

Hiteles források.

(Vidám esetek az újságírásból. — Amerikai turcsaságok.)

*

A hiteles forrásokat ismered ugye? Hogyne ismerned... csakis te ismerheted őket igazán! A lapok, amelyek merítgetnek belőlük, sokszor nem bizonyosok benne, hol csörgedeznek... Elvégre nem is lehet tőlük kívánni, hogy tonkingi, vagy ohioi levelezőket kellőképpen ellenőrizzék: nemde? Mert bizonyára azt is tudnod kell kedves olvasóm, hogy ma már nemcsak a nagy fővárosi lapoknak, hanem például az „Inárcskakucs és Vidéke”-nek is van rendes tudósítója Amerikában is...

Ez nem tréfa... ez valóság!

Legnagyobb bizonyítéka ennek, hogy a nevezett lap saját maga állítja!

Ugyanis a multkoriban olvastam a nevezett lapban az alábbi hirt:

(*) Nagy robbanás egy lőszergyárban. (Távirat.) Mint nekünk Ohio-ból jelentik: ott egy lőszergyárt, melyben az oroszok részére szánt óriási mennyiségű lőszert volt felhalmozva, levegőbe röpítettek.

De hát miért is ne hinnék el? Hiszen a gőz és elektromosság elenyészette a távolság fogalmát. Amerikából ugyanazon dróton kapjuk az újdonságokat, mint pl. Gyáláról. Csak akkor esik azután az ember gondolkodóba a hiteles források felől, amikor néha a külföldi sajtóban magyarországi hírekkel találkozunk. Olyanokkal például, mint aminővel a képviselőházi kivezetések idejében egy amerikai lap pertraktálta az anyaföldtől elszakadt magyarjainkat:

„..... Gróf Khuen-Héderváry Károly, kire Gerő kardja lesújtott, vértől borítva hagyta el az üléstermet... Magyarországon valóságos csata folyik a budapesti Sándor-utcai parlamentben. A képviselők törökkel, botokkal és tegyverekkel jelennek meg naponként az „Országház-kávéházban, melynek vezére Gróf Khuen-Héderváry Károly és rohamra indulnak a képviselőházi ellenzék ellen...”

Ilyenkor látja azután az ember, hogy mennyit lehet hinni az amerikai lapok magyar híreinek!

A kisebb magyar lapok azonban, melyek külföldi rovataikat oló segítségével töltik meg, közléseik tekintetében óvatosabban járnak el, mint az amerikai lapok, illetve a külföldiek. Ha valamilyen érdekes, de gyanús izű külföldi hirt regisztrálnak, rendszerint átgyurják azt a mi olvasó közönségünk izése szerint, úgy, hogy abban az olvasó kevésbé talál szembeötölő, primitív valóságtalanságot.

A legtöbb ilyen hír természetesen rendszerint hibás fordításból származik, melyet a nyelvet bár ismerő, de a viszonyokkal teljesen hadilábon álló fordító követ el a legtöbb esetben.

Egyik magyar nagyobb napilap egy alkalommal „Jakobs Leiter”-t (Jakob lajtorijája) „Leiter

Jakob”-nak fordította. A jeles fordítást sokan megmosolyogták annakidején. Azóta a hasonló fajtájú tévedéseket a sajtó emberei „Leiter Jakob”-nak hívják.

Ilyen Leiter Jakob, vagyis csodabogár, vagy csodamadár jelent meg a mult évben egy nagy fővárosi lapban is, amelynek német fordítója a „radschlagender Pfau”-t, mely a farktollait kerékformára kifeszítő pávát jelenti, nem értette meg, de a sajtóhibát gyanítván, „rathschlagender Pfau”-nak gondolta és kissé erőszakolt magyarsággal „tanácsadó páva”-ra fordította.

Ilyen Leiter Jakobok elég gyakran jelennek meg egyes tapokban. És ha ezeket a híreket — mint unikumot — átveszi valamely külföldi újság, az ismét módosít az értelmetlen fordításon vagy annak már átdolgozott szövegén, míg végre azután teljesen kiforgatják azt eredeti mivoltából...

Magam olvastam régebben az „Arader Zeitung”-ban, hogy az évenként tartani szokott „Asztalos Sándor ünnepély”-t „Tischler Feste”-re fordította a lap jeles fordítója, amely csodabogár akkoriban Aradon általános derűtséget keltett és — ha jól emlékszem — az „Aradi Közlöny” is megemlékezett a kitünő fordításról...

Vannak viszont olyan komikus színű hírek, melyek nem ugyan rossz fordításból, hanem a külföldi lapok útján kerülnek hozzánk. Ennek pedig az a magyarázata, hogy külföldön az ugynevezett hírszolgáltató irodák működnek, melynek könyomatosai, ha abonens lapjaikat nem képesek a kellő mennyiségű eredeti hírekkel ellátni, egyszerűen úgy segítenek a dolgon, hogy maguk gyártanak — kétségtelenül merész fantáziára valló — ilyen híreket, amelyekből azután legtöbb esetben csodabogarak származnak. E tekintetben természetesen — Amerika vezet.

Minden csodálatos esemény Amerikában történik nemcsak a találmányokat illetőleg, hanem a tudományos kérdésekben is. Itt nehéz ellenőrizni a ravasz hírszolgáltató irodák manipulációt.

Erre vall egyik new-yorki lap híre, melyet a magyar lapok is reprodukáltak, hogy a baltimorei kórházban páratlan szemoperációt hajtottak végre az orvosok. A beteg — egy újszülött fiucska — vakon született. Az első orvosi beavatkozás után jobbszeme meggyógyult, ellenben az operáció közben megállapították, hogy a másiak szemén a szaruhártya hiányzik. Elhatározták az orvosok, hogy egy fiatal sertés szaruhártyáját operálják bele a fiucska szemébe. Allitól a műtét kitünően sikerült is és a fiucska most már kifogástalanul látott a balszemével is: hála a sertés szaruhártyájának és az orvosoknak...

De hogy a sertés szaruhártyáján keresztül hogyan látja meg a napvilágot — jegyzé meg az egyik magyar lap — és az újszülött fiucskaól annak látóképességét, hogy kérdezték meg az orvosok, melyképpen hallgatott az amerikai újság...

De hát vajon ki fog Baltimoreba utazni, hogy a hír igazvoltáról meggyőződjék? Ilyen áldozatot bizonyára egy magyar laptól sem kívánhatunk!

Inkább elhisszük az első betűtől az utolsóig! A Newyorkban megjelenő „Szabadság”-ban is igen érdekes aktuális hirt olvastam a minap azon alkalomból, hogy a szövetséges csapatok egyre tovább haladnak Galicia észak- és délkeleti részének megtisztításában. Elmondja többek között a nevezett lap, hogy Przemysl elfoglalása tisztán a magyar honvédek érdeme és hogy a csapatok a Kossuth nóta éneklése mellett vonultak a visszafoglalt várba.

A tagadhatatlanul magyar érzésű lap a szövetséges németeknek és bajoroknak sem juttat a dicősségből. Erre az elfogultságra bizonyára szükség van előfizetőivel szemben, a kik természetesen mindannyian — magyarok. No de sebjaj! Azt hiszem es a részrehajlás nem fogja az osztrák-magyar és német csapatok közti harmóniát megbon-

tani. Ez a részlete az újságunk legfeljebb az 6 sajtát külön tudósítójának a lelkiismeretén szárad.

Hosszasabban foglalkozik azután ennek ötletéből a Kossuth-nóta eredetével.

A szabadságharc kitörése után — írja — Cegléd városában annyi ember jelentkezett önkéntes szolgálatra, hogy a sorozóbizottság kénytelen volt a kevésbé alkalmasokat elutasítani. De hogy kedvüket ne vegye, azzal biztatta a jelentkezőket, hogy rövid pár nap alatt várják Kossuth Lajos üzenetét: kelle még katona! Haek az elutasítottak astán naponként jelentkeztek a sorozó bizottságnál, nem-e üzent már Kossuth Lajos?

Örömmel látjuk ebből, hogy az amerikai magyar sajtó milyen hazafias érzéstől szárnyaló melegséggel igyekszik amerikai magyarjainkban a magyar érzést, az együvé tartozóságot és a magyar hazai iránti szeretetet ápolni.

Számtalan kedves hasonló híren kívül ötletek és az olvasóközönség hiszékenységére alapított különböző hírekkel és cikkekkkel is találkozunk, melyeknek szükségszerű felhasználása már a lap technikai részéhez tartoznak.

A régi „Hon” című napilapnál történt meg — így beszélnek az újságszedők — az alábbi eset:

— Közvetlen a nyomás előtt, a lap első oldalát nyomdásznyelven „megtördelve” (összeállítva) az öntőbe vitték. A sok százezer apróbetűből álló első oldal azonban, véletlen baleset folytán, lecsuszott a földre és romhalmazzá változott.

Az idő későre járt. A szedők nemcsak hogy ki voltak merülve, de ha újból kezdik szedni az első oldalt, csak valamikor a délelőtti órákban jelenhetett volna meg a lap a szokásos hajnali órák helyett.

Háborus időben könnyen ellehetett volna hagyni az első oldalt. A közönség a cenzurának tulajdonította volna a látogató irt.

Tanácsalannul álltak a romhalmaz fölött!

Végre egyik újságírónak ördögös ötlete támadt.

Ugy, amint garmadában hevert a betűhalmaz, rendes sorokba szedette, természetesen minden szabály és rendszer nélkül és alig telt bele egy óra, a szedők készen voltak a munkával. Betű betű után, úgy, ahogy azok késbe kerültek, fejjel lefelé vagy felfelé, üt-hat magán és mássalhangzó egymásután, de összeállították az elveszettnek hitt első oldalt!

Elég ötletes címet is szedtek a tetejébe:

Kínai trónbeszéd.

— Saját külön tudósítónktól. —

A fő azonban, hogy a lap megjelent a pontos időben!

A vezércikket nem oáfolta meg sem a könyomatos, sem a kínai nagykövet, vagy a csungli-jamen; diplomáciai bonyodalom sem származott belőle. És ki merete volna kétségbe vonni, hogy az exotikus szöveg nem kínai hiteles forrásból származik?

Természetesen ezekből a kritikus példányokból egyet sem expedáltak Pekingbe vagy Tokióba.

...A szellemes trófián — minthogy természetesen másnap megjelent a helyreigazító magyarázat — jó izűt kacagott a publikum, melynek egy része bizonyára tisztában volt eleve annak — eredeti hiteles forrásával!

Ruhmann Ödön.

Az ARADI KOZLONY telefonszámjai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 337
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

Tizenkét végrendelet egy külön utolsó akaratáról.

(Aradi örökösök pere félmillió koronáért. — A felekezeten kívüli temetése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 10.

Ez év március havában elhunyt Nagyszébenben Ferderber Zsigmond nyolcvanegy éves terménykereskedő. Az öreg vagyonos kereskedő egyike volt Nagyszében legérdekesebb embereinek: nagy vagyona volt, mindamellett mértékletesen élt s egyetlen passziója a vadászás volt, jótékony célok elől azonban soha sem zárta el erszényét. Halála után a hivatalos leltározás háromszázezer korona vagyont konstataált, szakértők szerint azonban az öreg Ferderber hagyatéka, amely négy tehermentes házból, értékpapirokból és készpénzből állott, a fél milliónál is többet ér. Vagyona nagy részét jótékony célra hagyta az elhunyt terménykereskedő, azonban rokonai, akik között aradiak is vannak, ebbe nem nyugodtak bele s perrel támadták meg a végrendeletet.

Amikor az öreg Ferderber meghalt, kiderült, hogy Zágoni Gábor nagyszébeni közjegyzőnél nem kevesebb, mint tizenkét alap és fiókvégrendeletet, végrendeleti kodicillust tett le. E végrendeletek közti ellentmondások adtak okot arra, hogy a törvényes örökösök, Ferderber testvéreinek leszármazói, köztük Fenyves József aradi magánzó, perrel támadták meg a végrendeletet s a maguk számára mintegy kétszázezer koronát követelnek. Ferderbernek nyolc testvére volt, akik közül 6 volt a legfiatalabb, s nyolc testvérnek mintegy negyven leszármazója követeli a hagyatékot s a peres híreire még Amerikából is jelentkeztek örökösök.

A tizenkét végrendelet élénk világot vet az elhunyt dúsgazdag kereskedő érdekes egyémségére, gondolkodására. A végrendeletekben nemcsak vagyonról intézkedik, hanem külön életfilozófiáját is lefekteti, tanácsokat osztogat, emberekről, intézményekről mond ítéletet.

Ferderber Zsigmond első végrendelete 1885. május 1-én kelt s benne 73.000 forintra becsüli még csak vagyont. E végrendeletben általános örökösévé hívta Zsigmondot, Schatz Lujzát tette meg, azonban kéri, hogy az általános örökös tartozik Ferderber hat nővérének és két fivérének egyenként 1000-1000 forintot, illetve ha azok nem volnának életben, ugyanannyit leszármazóiknak kifizetni. Jótékony célra több kisebb tételben 5400 forintot hagy, így többek között az evangélikus temetőnek 100 forintot. Aztán így folytatja:

— Ezzel kapcsolatban azt kérem, hogy adjanak nekem egy kis helyecskét az evangélikus temetőben. Talán csodálkoznak, hogy miért kívánom én ezt, de a dolog úgy áll, hogy oda inkább járnak az én barátaim és barátnöim, akik aztán, ha sétájukról visszatérnek, elmondhatják, hogy fűtyültem annak a tetves zsidónak a sírjára.

— Kifejezett óhajom, hogy vallásos szerződés nélkül temessenek el. Egyáltalán kezeljenek úgy, mint felekezeten kívülit, miután én magam alkottam magamnak vallást, amely abból állott, hogy senkinek nem ártani, senkit sem megbántani. Ha valakit még is akaratomon kívül életemben megbántottam, azt kérem, hogy bocsásson meg, akik azonban nem akarnak megbocsátani, azok miattam meghalhatnak a pokolba.

A második végrendelet 1900. május huszadikán kelt s lényegesebb változás annyiban

van benne, hogy Schatz Lujza mellett férje, Schatz Sámuel is általános örökösé van nevezve. E végrendeletben Komló-utca 5. számú házáat egy leendő ház és gyermekmenhely céljaira hagyja, a jótékony célú hagyományokat pedig újabb 10.300 koronával emeli fel. Végül a következőket írja:

— Ha elhalálozásomkor a hullaégetés már nálunk is be volna vezetve, úgy kívánom, hogy hullámat égessék el s poraimat hasznos célra használják fel.

Vagyont ebben a végrendeletben már 210.000 koronára becsüli.

A harmadik végrendelet, illetve kodicillus 1907. május huszadikán kelt. Ebben felemlíti, hogy bár az evangélikus temető javára tett hagyományát fenntartja, ettől attól az óhajától, hogy ott temessék el, mert az nehézséggel, kellemetlenségekkel járna s úgy kívánja, hogy valamely felekezeten kívüli temetőben helyezték nyugalomba. Ha azonban addigra a közelben krematoriumot létesítenének, szállítsák oda s égessék ott el, s az ellen sincs kifogása, ha ismerősei egy-egy „porciót” porából emlékül magukhoz vesznek. Miután időközben az állam Nagyszébenben gyermekmenhelyet létesített, a Komló-utca 6. számú házat most az evangélikus nőgyületemre hagyja azzal az óhajjal, hogy az evangélikus nőgyületem alakítsák át úgy, hogy ott férfiak is menhelyt találjanak, még pedig vallás és nemzetiségi különbség nélkül.

— Jó volna — írja — ha ingyenes helyek mellett fizetéses helyeket is bevezetnének. Így magános és tehetős idősebb asszonyok és férfiak is felkeresnék az otthonot, odaköltöznének, hogy védve legyenek az emberek gyűlöletétől.

Miután Schatz Sámuel és felesége időközben betegek, nyomorékok lettek, most már nem teszi meg őket általános örökösévé, mert „a vagyon kezelése csak teher lenne rájuk nézve”, hanem úgy intézkedik, hogy egyik házának használatát kapják meg s évi 4000 korona nyugdíjat.

— Most, hogy ez utolsó akaratom kész — végzi — le akarom tekinteni hitvallásomat is. Én szabadgondolkodó vagyok s mindig az volt a jelszavam, hogy légy igazságos és ne télj senkitől. Soha életemben — legalább tudomásom szerint — senkivel sem követtem el jogtalanságot, senkit sem károsítottam meg, ellenben engem elégszer megtámadtak. Ezzel szemben meg van az az elégtételeim, hogy az illetők nyomorultan tönkrementek. Ha minden ember követné példámat, akkor a bíróság, rendőrség, szegényházak felesleges intézmények lennének.

A negyedik fiókvégrendelet — 1908.-ból — több kisebb jótékony hagyományt tesz. Az ötödik végrendeletben Komló-utca 6. számú házáat egy öreg otthonra céljaira adományozza, de annak kezelésével most már a nagyszébeni előjáróságot bízta meg, s úgy intézkedik, hogy ha a hagyományok kifizetése után valami marad vagyonból, annak felét az öreg otthonra, felét pedig a nagyszébeni evangélikus nőgyületem öröklje. E pont alapján követeli ma is a két jótékony intézmény a nagy vagyont.

A hatodik végrendeletben — 1913. május 23-án — részletesen leírja a külön agglegény,

hogy kasszáját, amelyben készpénzét, értékpapirjait, drágaköveit és ékszereit tartja, hogy kell kiányítani. Pár nappal később, május 26-án kelt a hetedik fiókvégrendelet, amely szintén főleg kedvenc ötletével, az öreg otthonával foglalkozik.

— Itt menedéket találhatnak olyanok is, akiknek vagyona van s nem fognak annyit beszélni az emberek — írja, — hogy mit akar ez az öreg gazember még, nem fog már sem megdöglenni, hogy már ahhoz a pár koronához jutassunk, vagy mi van ezzel az öreg boszorkánnyal, aki főványosságból még a szájától is elvonja a falatot, az ilyen agyon kellene ütni.

Felemlíti, hogy azt az intézkedését, hogy a Komló-utca 6. számú házáat a létesítendő menházra hagyja, fenntartja, arról azonban nem szól, hogy fennmarad-e az az intézkedés is, amelyben maradék vagyonának felerészét is a menházra hagyja. Kifejezetten visszavonja azonban az ötödik végrendeletben tett azon intézkedését, hogy vagyona másik felét az evangélikus nőgyületem öröklje, amennyiben a hetedik végrendeletben úgy intézkedik, hogy a nőgyületem összesen 10.000 koronát kapjon egy leányiskola építésének céljaira.

Végrendeletét ezuttal így fejezi be:

— Visszavonom azt az intézkedést is, hogy krematóriumba szállítsák a hullámat, mert az sok nehézséggel jár, hanem temessenek el a központi temetőben egy interkonfessionális helyen. Ha nincs elég hely, az ellen sincs kifogásom, ha csak egy kis lyukat ásnak s állva temetik el kadáveremet, ennek megvolna az a jó oldala, hogy az esetleges feltámadásnál mindjárt el is indulhatnék, kész volnék a marsra.

A következő, nyolcadik apróbb intézkedés 1914. március 1-én kelt, míg március 25-én újból intézkedik csupán azért, hogy megvonja kocsisától, aki őt meglopota, azt az 500 koronát, amit ráhagyott. A tizedik végrendelet 1914. május ötödikén kelt s benne egy ismerős család összes tagjainak fejéenként 2000-2000 koronát hagy.

Az eddigi végrendeleteket mind sajátkezűleg írta, míg a tizenegyediket Zágoni Gábor közjegyzőnek mondotta tollba. A szóbeli végrendeletben végrendeletének végrehajtójává Fischer Mór tartalékos főhadnagy nagyszébeni lakost teszi meg 1915. március 16-án. Még ugyanazon nap, halálos betegen, szóbelileg újintézkedik s ismerőseinek, a nagyszébeni Binder család minden egyes tagjának 5-5000 koronát, Fischer Mór végrendeleti végrehajtó öt gyermekének egyenként ezer-ezer koronát, Fleps Mária ápokónának 5000 koronát, házvezetőnőjének 5000 koronát, Zágoni Gábor közjegyzőnek 5000 koronát, oselédének és kocsisának 100-100 koronát hagy eddigi hagyományaink fenntartása mellett.

Néhány nap múlva meghalt a külön agglegény s megindult a vita a tizenkét végrendelet felett. A közalapítványok igazgatósága az ötödik végrendelet alapján a hagyományok kifizetése után fennmaradt vagyon felét követeli, ugyszintén az evangélikus nőgyületem is. A törvényes örökösök azonban, akik képviselőikkel Friedmann Ignác dr. aradi ügyvédet bízták meg, a hetedik végrendelet alapján azt vitatják, hogy az evangélikus nőgyületemre a hetedik végrendeletben kifejezetten összesen csak 10000 koronát hagyott az öreg Ferderber, míg az öreg otthonát csak a Komló-utcai ingatlan illeti meg ugyancsak a hetedik végrendelet intézkedése alapján. A vagyont egyelőre a végrendeleti végrehajtó kezeli, azonban Friedmann dr. annak a külön agglegényét kérte.

A számítások szerint a hagyományok kifizetése után s ha az öregek otthona a fennmaradó vagyon egyik felét megkapja, a törvényes örökösöknek még akkor is kétszázézer koronájuk marad. A törvényes örökösök és a két jótékony intézmény között már egyezségi tárgyalások is indultak meg s az evangélikus négyelet s a közalapítványi igazgatóság Friedmann dr. útján 50000 korona végkielégítést kínált fel a perit örökösöknek.

Amerikai terv

a világháború megszüntetésére.

— *Hogyan lehetne megteremteni az állandó békét? — Furosa röpirat. —*

Az Aradi Közlöny tudósítója.

Arad, július 10.

Nemcsak a német szocialistákat és a francia minisztereket foglalkoztatja már a világháború gyors megszüntetésének gondolata, hanem Amerikában is komoly békehangok hallatszanak, pedig Amerika polgárai közül eddig alig néhány százan estek áldozatául a nemzetek viszályának. Az a röpirat, amely ma érkezett meg egy aradi közhivatal címére, azt igazolja, hogy Amerikában is megsokallották már az európai népek borzalmas vérontását. A dán, angol, francia, német, olasz és spanyol nyelven megírt röpirat szerzője L. Bernheimer Károly, a newyorki kereskedelmi kamara választott bíróságának elnöke, aki az Amerikai Egyesült Államok minden foglalkozási rétegének képviselőihez kérdést intézett: kívánják-e a világbékét és mi módon gondolja annak megvalósítását? A newyorki Franklin-utca 120. szám alatt lakó Bernheimerhez körülbelül ezer levél érkezett, amelyekből az derül ki, hogy az amerikai polgárság kívánja a háború megszűnését és a tartós béke létrejöttét. (Arról nem ír Bernheimer, hogy az amerikai municiószállító pénzfejdelmek választak-e neki?) Amerika népei nemcsak humanus érzésüknek adnak kifejezést amikor a világbékét követelik, hanem gazdasági okokból is, mert Amerika termékeinek nagy fogyasztói a hadakozó államok, amelyekbe most Amerika igen kevés cikket szállíthat.

Bernheimer röpiratában béketervet is ajánl, amelynek kivonata a következő:

Az Amerikai Egyesült Államok népeiből Wilson elnök alakítson nyolc tagú bizottságot, amelyben minden foglalkozási ág képviseltessék, sőt még egy nő is legyen. A bizottság elnöke Wilson. Ez a bizottság lépjen érintkezésbe a hadviselő és a semleges európai hatalmakkal, hogy azok küldjenek Amerikába megfelelő számú követeket (katonákat, diplomatákat, belpolitikusokat.) Az ezekből alakítandó naggyűlés kilenc tagból álló bizottságot küldene ki: Háromat a hadviselő, háromat Amerika és háromat a többi semleges állam. A bizottság legelőször arra a kérdésre felel: Akarják-e a felek a fegyverszünetet, meddig és milyen feltételek mellett? A választ a naggyűlés letárgyalná és aztán a tárgyalás folyamán elhangzott indítványok ismét a kilencos bizottság elé kerülnek, amely a felett döntene: szavazás alá hozható-e az indítványok? Ez a bizottság permanenciában maradna és ha megvan a fegyverszünet, tárgyalásokat folytatna a békekötésről a hadviselő államokkal és igyekeznék az összes ellentéteket igazságos módon megszüntetni. Bernheimer szerint mindaddig nem oszolnak fel az a bizottság, amíg hosszú évekre kiható békét nem kötődnek a felek.

A röpirat szerzője már ha benne van a

munkában, az állandó világbéke fenntartása érdekében is szól egy-két szót és mindjárt javaslattal is előáll. Szerinte állandó bizottságot kellene alakítani, amely kiegyenlitené a nemzetek között fennálló vitákat és megakadályozná a háborúkat. Azonban a hágai békeegyletnek is fenn kellene maradnia és az amerikai állandó bizottság rendelkezne a fölött, hogy milyen ügy tartozik a hágai konferencia alá. E bizottság működésének költségeit mindig az az állam fedezné, amelynek területén azt a tanácskozásra hívják össze. A mostani háború megszüntetésére alakuló amerikai gyűlés, illetve békebírószág működésének költségeit azonban az amerikai nép fizetné.

Amint abből látható, Bernheimer Károly kiváló teoretikus elme lehet, de az elnökléte alatt hozott ítéletekből igazán nem kérnénk.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap: délután *Carmelini* világhírű bűvészmeister egyetlen előadása. Este: *Tiszavirág* operette.

Hétfő: *Kürthy Sári* szubrettprimadonna felléptével *„Cigányprimás”* operette.

Kedd: *Kürthy Sári* szubrettprimadonna felléptével *„Leányvásár”* operette.

Szerda: *Diossy Nusi*, a Vigszínház primadonnájának felléptével *„Kis gróf”* operette.

Csütörtök: *Diossy Nusi* felléptével *„Zeuzai k. a.”* operette.

Péntek: *Diossy Nusi* felléptével *„Elvált asszony”* operett.

Szombat: *Diossy Nusi* felléptével *„Mozikirály”* operett.

* A színház hírel. *Carmelini*, a világhírű bűvészmeister vasárnap délután fél négy órakor tartja egyetlen előadását a nyári színházban, mérsékelt helyárak mellett, este nyolc órakor rendez helyárrakkal a *Tiszavirág* nagy sikert aratott operett van műsoron. — *Kürthy Sári* szubrettprimadonna hétfőn kezdi meg vendég-szereplését szerződötési célból. A vendégművész első fellépésűl a *Cigányprimás Sárika* szerepét választotta, míg kedden a *Leányvásár* operette Bessie szerepében mutatkozik be az aradi közönségnek. A vendégművésznőt igen jó hír előzi meg és így nagy érdeklődéssel nézzük a fellépéseit. A *Cigányprimás* címszerepét *Barics Gyula* játssza, míg a *Heroeget* *Kertész Dezső*, a többi szereplők maradnak a régiiek. — *Diossy Nusi*, a Vigszínház ünnepeit primadonnája szerdán kezdi meg négy este tervezett vendégjátékát és a négy estén eljátssza azokat a szerepeket, amelyekben Aradon legszebb és legnagyobb sikereit aratta. Szerdán *A kis gróf*, csütörtökön *Zeuzai kisasszony*, pénteken *Elvált asszony* és szombaton a *Mozikirály* operettek vezetés szerepeit. — *Sz. Rontai Boriska* első fellépte. A súlyos csapás után, amely *Sz. Rontai Boriskát* érte édesanyja elhunyt alkalmából, most szerdán lép fel először a nyári színházban *A kis gróf* operett *Dorothy* szerepében. A bájos operett nagy sikerrel sz. Rontai Boriskának nagy része van, mert ő és *Diossy Nusi* vitték diadalra ezt a kiváló operettet. A többi szereplők maradnak a régiiek.

* Az orléáni szűz hétfői premierje. Az Apolló-színház, mint megírtuk, hétfőtől kezdve magas irodalmi nívón álló filmet, az *„Orléáni szűz* mutatja be. *Joanne d'Arnak* hadvezérré lett pástorleányának történetét a világ-irodalom legnagyobbjai: Schiller, Viktor Hugó és Sardou dolgozták fel drámának és a most vetítésre kerülő film e három nagyság legjobb intenciói szerint készült. A hétfőn bemutatásra kerülő film a mozi legújabb nagy eseménye, amely a fővárosban már hetek óta műsoron van.

* *Henny Porten* az Apolló vasárnapi műsorán. Az Apolló-színház vasárnapi új műsora rendkívül gazdagon van összeállítva. *Henny Porten*, a szőke mozdíva legújabb szerepét játssza el a *„Keresztúrnai”* mint mélyhatású társadalmi drámában a ezenkívül a haretéri fölvételek legújabb sorozatában gyönyörködhetik a publikum.

Ellenséges földről.

Az Aradi Közlöny tudósítója.

Arad, július 10.

(Az álfaláb.)

Az álfaláb tragikomikus története talán a legjellemzőbb francia háborús eset, amit eddig produkáltak. Először egy lyoni újság írta meg.

Egy igen előkelő és gazdag család egyetlen fia, a neve csak R. marquisnak van jelezve, huszonnyolc éves korában, a multkoriban állott sorozás alá a délvidéken, ahol birtokukon laktak. A marquis nem akart katoná lenni és szülei sem ambicionáltak a fiuk harcol diadalmát. Franciaországban esen könnyű segíteni. Ámde ez a véletlen műve, a járás sorozóorvosa a legpuritánabb férfiú volt és nem mertek neki ajánlatot tenni. Az ifjú marquis éjszakákon át töprengött, hogy mit csináljon, míg végre nagy dologra határozta el magát. Párisba utazott ép lábbal és onnan már falábbal tért vissza. Mikor a sorozásra került a sor, az ifjú büszkén mondta:

— Falábam van.

A lelkiismeretes orvos megtekintette a falábat és különös tapasztalatot tett. A marquisnak nem volt falába. A valódi lábát viselte, csupán — ah, mely ravasz ötlet — fához hasonló, papírmásburkolattal öntötte körül egy párisi kötszerművésznél.

A doktor lehuzta a márk lábáról az inkognitót.

— Alkalmas — mondta zordonan.

És most jön a csattanó. A marquis — ennyire még jó volt a lába — megtette a szükséges lépéseket és a doktort nyngdíjazták.

(A sárgás vizű csodakut.)

Egy petrográdi csodakut a legújabb specialitása az orosz császárvárosnak.

Egy külvárosi polgár udvarán víz fakadt és a víz sárgás-színű. Az élelmes ember kinevezte csodakutnak. Csatába induló katonák, ha ebben fürdők meg, nem fogja a golyó. A fürdés ára egyébként két rubel, gazdagabbaknak még több. És a külvárosi házikó nap-nap után megtelik hó-sókkal, nagy fakadatokban fürödnek a csodakut vizében, a tulajdonos pedig jövőre talán palotát épít a Nevszkij-prospekten.

(Kokain, morfiúm, ópium, éter.)

Ha hinni lehet a francia lapok statisztikáinak, akkor ez a négy dolog ma fontosabb Páris lakosságának, mint a kenyér és a hús. Soha még olyan mértékben nem fogyott ez a négy gyilkos szer, mint ma. Az ópium és morfiumbanlangok gombamódon elszaporodtak és nem mulik el nap, hogy a rendőrség fel ne fedezze egy-egy újabb ilyen bűntanyát. És ami a legkülönösebb, ezeken a helyeken, eszméletlen állapotban, mindig egész csapat fiatal leányt fognak el, előkelő, közismert családok leányait, akik rendszeresen látogatják ezeket a helyeket és tizenhét-tizennyolc éves korukban szétronszolják a szervezetüket.

És ezek lesznek a jövőben Franciaország anyái...

(Bolhaszínház.)

Az Excelsior írja: Párisban elfogytak a színészek. A szereplő és ismert emberek háromnegyed része bevonult, úgy, hogy Párisban ma már alig lehet színházat játszani. Az Excelsior nagyon fájlatja ezt az esetet. Teljes honfiumi elkepedéssel zug azért, hogy a variéték himprimadonnáit, az énekes és táncos férfi-árokat elvitték katonának.

— Avagy — tör ki a méltatlankodás az Excelsiorból — azt akarja talán a kormány, hogy Páris népe, ha mulatsi akar, ismét a bolhaszínházak felállítására fanyalodjék?

Arad társasága a drága gabona ellen.

— Gabonautalványok az aradi piacon. —
Visszatérés az őselethez. — Továbbra is
tengeri liszt lesz. —

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 10.

Amint azt másképp képzelni sem tudtuk, úgy is történt. Arad város tanácsa ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében teljes egészében magáévá tette az élelmezési bizottságnak azt a javaslatát, hogy úgy a városok kongresszusának, valamint Temesvár városnak a gabona ellátás, különösen pedig a gabona árak lecsökkentése miatt a kormányhoz intézett feliratait a legközelebbi közgyűlés napirendjére tüsi és hasonló szellemű felirattal támogatja azokat. A tanács ma csak általánoságban foglalt állást, amikor úgy határozott, hogy a kérdést a törvényhatósággal tárgyalatja és pedig oly értelemben, amint azt részben a városok kongresszusa, a fogyasztó polgárok egy zárt csoportjának képviselése, másrészt pedig, mint azt a radikálisabb és a részben több praktikus támogatással Temesvár körvonalozta felfogását. A közgyűlést előkészítő tanácsülésen lesz alkalmam a város vezetőségének ebben, a ma mindennél fontosabb kérdésben nyilatkozni és remélhetőleg a polgárság érdekében bátor szószólója lesz.

A tanács már ma bizonyosságát adta pártatlanságának aszal, hogy a gabonatermelők érdekeit is megvédi és arra törekszik, hogy az Aradon termelt gabona a legmagasabb áron, minél hamarabb eladásra kerüljön. Lőcs Részó helyettes polgármester azt a kérést intézte a tanácsülésen jelen volt Green Nándor főkapitányhoz, hogy a legutóbb megjelent kormányrendelet alapján nyissa meg a piacot a gabona részére és engedje meg, hogy a polgárság gondoskodhassék gabonaszükségletéről.

— Ezzel azt érjük el, hogy a termelő a 40 koronás maximális ár fejében gyorsan hozza a gabonát a piacra és a közönség siet a rendelkezésére álló készletből szükségletét fedezni. A kormány ugyanis megengedi, hogy a magánfogyasztó akár elővétel, akár készpénz fizetések mellett a helybeli termelőktől még a forgalom felszabadítása előtt, fejétkint 10 kilogrammot számítva, egy havi szükségletre vásárolhasson. Bizonyára igen sokan fognak akadni, akik buzát vesznek, hogy később maguk öröktessék meg ezt lisztét.

A tanács tagjai, de maga a főkapitány sem lelkeseztek valami nagyon az eszméért. Részben azért, mert véleményük szerint Aradon a közönségről nehezen léteizhető fel, hogy a világháború hatása alatt is szakítson régi szokásaival és az ősidők formáihoz térjen vissza kenyere biztosítása miatt, másrészt pedig Aradon aligha akad malom, amely valakinek fél, vagy egy métermázsza buzáját megőrölje. A főkapitány pedig kijelentette, hogy annak ellenőrzése, vajon csakugyan a magánfogyasztó vásárol-e, majdnem lehetetlen. Tapulmányozza majd a kérdést és megkísérli, hogy a lisztutalványok mintájára nem lehetne gabonautalványokat életbeléptetni, de sok időt eredményt nem vár tőle. Valószínűleg a kormány sem gondolja komolyan, hogy a magas gabonaárak következtében keletkezett drágaságot nyögő közép- és szegényebb néposztály lesz az, amely már július hónapban eladja magát látni a 40 koronás buzából egy szatendi szükséglettel.

Nem tette magáévá a tanács az élelmezési bizottságnak azt a javaslatát, hogy a közönség a tengerit nem liszt, hanem szem alakjában kapja. A tanács ugyanis, nem létezi fel, hogy az aradi malmok lemondjanak a métermázsánkénti 11 koronás őrlési haszonról, amely a kukorica 30 koronás és a liszt 41 koronás ára közti differenciából keletkezik. Másrészt pedig azt mondja a tanács, aki baromlit akar nevelni, az vegyen neki 41 koronás tengeri lisztet, azt is megeszi a szárnyas jószág. Tehát a jövőre is kötelező a 30 : 70 százalékos arányú tengeri liszt keverése.

A dán hús és a kondenzált tej meghonosítására a szükséges további tárgyalások folytatására felhatalmasat adott a tanács a he-

lyettes polgármesterek. A városi élelmezési üzlet megkezdte ma a sózott hal árusítását, melynek kilója egy korona 60 fillér. A halat 20 óra hosszat vízben kell áztatni és ezután a legízletesebb étel készíthető belőle.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Hága. Londonból jelentik: Az angol kormány és a Morgan pénzcsoport közötti kölcsönre vonatkozó tárgyalások hirtelen megszakadtak. A kölcsönre munició beszerzése céljából tett volna szükség. A kormány és pénzcsoport közötti tárgyalások megszünetének következményei igen messzemenők s végeredményben Lloyd George terveinek meggyőzését jelentik.

Amsterdam. Megbízható adatok szerint Anglia június 12. óta harminc millió dollart ízetett ki Amerikában municióért. Tizenegy amerikai társaság hetsszáznyolc millió értékű municiómegrendelést kapott.

London. Asquith premier-miniszter, lord Crewe és Kitchener, továbbá Balfour miniszterek szerdán Calaisban Vivianival, Delcasseval, Millerand-val, Augagneurral, Thomással és Joffrerral tanácskozni fognak. A tanácskozásban részt vesz sir John French generalisszimusz is.

Chiasso. Athénből táviratozzák: Az angol flotta e hó harodikán megkezdte a görög tengerpart blokádjának elindítását. Görögország Londonban energikusan protestált semlegességének megsértése ellen.

Kopenhága. A Tidende írja: Egy oári ukáz Russki tábornokot a katonai és polgári téren ugyanazon kiváltságos jogokkal ruházta fel, mint a mivel eddig csak Nikolajevics Miklós nagyherceg birt. Az ukaszt Goremykyn miniszterelnök ellenjegyezte.

Rotterdam. Alexandriából jelentik: Az angol kormány által kinevezett khedive kocsija elé templomba menet egy bombát dobtak. A merénylőnek sikerült elmenekülnie. A szultán sértetlen maradt.

Berlin. A semleges államok katonai attaséi a galiciai harcokról a nyugati harctérre utaztak.

Páris. Reuter jelenti: Az egyiptomi szultán kocsijához egy ablakból bombát dobtak, de a bomba nem robbant fel.

Páris. Sylvestre tábornok, a marokkó, francia hadvezér ellen a benszültek merényi letet követte el. Egy szemle közben rálőttek a lovás azonban nem talált.

Újabb letartóztatások Versecen.

(A katonaszabadító bűnszövetkezet.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, július 10.

A verseci katonaszabadítás bűntényben letartóztatott Balogh Zsigmond dr., Kende József dr. és Trebitsch Gyula dr. orvosok mellé, akiknek az ugyancsak letartóztatásban levő Anzier nevű verseci korosmáros szállította pénzért a feltétlviszogatokon elbocsátandó hadkötelesséket, most odakerült Kende dr. felesége is.

Mint Tamesvárról jelentik Kende dr. felesége mindent elkövetett, hogy férjét kiszabadítsa. Eljárt a hadbíráknál és könyörjött. Mikor ez nem használt, akkor nagyon meggondolatlan lépése vetemedett. Meg-

kísérelte, hogy a kiszabadított egyéneket és azok hozzátartozóit rávegye vallomásuk megváltoztatására és ezért pénzt ígért nekik. Egyáltalán arra törekedett, hogy a hadbírósaqi nyomozatot félrevesesse és sikertelenné tegye. Az érdekeit teleket a lakásokon kereste fel és tárgyalt veük. Az ellene felmerült bizonyítékok alapján Szentgyörgyi dr. honvédszázados-hadbíró letartóztatta Kendénét.

A letartóztatott egyéneket részint Temesvárra, részint pedig Szegedre szállították a katonai fogházakba. A nyomozás azonban tovább folyt és újabb bizonyítékokat produkált. Ennek következménye volt az, hogy július hatodikán letartóztatásba került Prosteán Oktavián dr. versaci orvos, aki állítólag szintén részese volt a bűnös üzemeknek. A letartóztatások száma eddigelé meghaladja már a harmincat, azonban még mindegyre várhatók újabb letartóztatások.

A letartóztatott orvosoknál végrehajtott házkutatások meglepő eredménnyel jártak. Annyi pénzt és egyéb emléktárgyat találtak náluk, amely nem állott jövedelmükkel arányban és feltétlenül bizonyítéka volt manipulációjuknak. Összesen mintegy három-háromszázötvenezer koronára rugnak azok az értékek, melyeket náluk találtak a melyekről megállapítást nyert, hogy igaztalan uton jutottak azokhoz. Kende dr. lakásán találtak hatvan ezer korona értékű s nem saját nevére kiállított hadikölcsön kötvényt, negyvenezer korona készpénzt és nagymennyiségű frissen vásárolt ékezet. Trebitsch d. lakásán nyolcvanezer korona készpénzt és szintén nagyon sok ékszert találtak. Balogh dr. lakásán huszonötezer koronát találtak, részint készpénzben, részint egészen új keletű takarékkönyvre elhelyezve.

— Románia tárgyalásai a török és bolgár vasutakkal. Bukarestből jelentik: A román kormány ezidőszert tárgyalásokat folytat azon kérdésben, hogy milyen módon lehetne legkönnyebben a Romániába szülő szállításokat lebonyolítani. Azonkívül megbeszélés tárgyát képezi a Törökországból és Bulgáriából érkező áruk kiadása. Az eredményes tárgyalásokra vonatkozó intézkedések még e héten megkezdődnek.

A román terménykivitel megkezdése 3-4 nappal halasztást szenvedett. Erre vonatkozólag a következő határozatokat hozták:

— A birtokosok és bérlok naponta 100 vaggont kapnak. A szinikátusok nyolcvanát, a népbankok hatvanat és a terménykereskedők, akiknek a pályaudvarokon áruk vannak, szintén hatvanat. A kocsikkal való kifuvárosas a jövő héten megkezdődik.

— A háziéred veszteséggel A 202. számú veszteséglistástromban, amelynek listái veszteségkimutatásait már közöltük, a 33. gyalogezred legénységéből a következő elesetteket mutatják ki: Abrudán György 1. század, Atbu György 1. század, Bacsa József 2. század, Balog Mátyás 1. század, Barba Miklós 3. század, Barwan János 7. század, Bragyon Miklós 1. század, Buzgó Mihály 2. század, Csorogár (keresztneve nem szerepel) 1. század, Csungán Adám 1. század, Dehelán Miklós 10. század, Dimita Illie 6. század, Farkas János 7. század.

— Esküdtétel. Petrán György, akit a törvényhatóság közgyűlése másodaljegyzővé választott meg, a tanács mai ülésén tette le a hivatalos esküt.

— **Sirius Varsó bevételéről.** A kolozvári „Az Újság” című lap írja: Ahogy Cadorna grófról, az olasz hadsereg kitűnő vezéről kiemelt, hogy különben ért a meteorológiához, mint a haditervek kidolgozásához, kiemelt most Siriusról is a népszerű magyar dőljéről, hogy ő viszont a hadviseléshez ért pompásan. Cadorna és Sirius, — a két érdekes ellentét, — ezek szerint kezét foghatnak. Sirius ur ma levelet írt hozzánk, amelyben minden csúszás-csavarás nélkül a következőket jelenti ki:

Tudatom a tekintetes szerkesztőséggel, hogy július 6-tól 12 nap mulva, azaz 18-án az oroszokat teljesen levertek. Varsó már a miénk lesz. 1915. július 18-án Varsó várán a magyar, német és az osztrák zászlókat lengeti a szél.

Budapest, 1915. július hónap 6-án.

Kiváló tisztelettel

Sirius időjós.

Örvendtes dolog, aminek Sirius előreveteti az árnyékát a bizonyosan sok optimista késpenznek is fogja venni. Mindenesetre több a valószínűség ebben a kijelentésben, mint Cadorna gróf bulletinjeiben, melyekben az időjárásról okolja a csunya fiaskok miatt. Tebát tizenyoleadikán. Vasárnap lesz ezen a napon a bizonyára az idei nyár legsikerültebb vasárnapja.

— **Issekutz László dr. betegsége.** Megírtuk néhány nap előtt, hogy Visky Pál dr. gyermekkorházi igazgató-főorvos tragikusan végződött balesetével egyidejűleg egy másik sebesült operációnál hasonló kalamitás érte Issekutz László drt, a kiváló szemész specialistát, aki műtét közben a kezén kapott kis karcolástól inficiálódott. Issekutz drt nyomban megoperálta Pogay dr. kórházi főorvos és a köztisztviselésben álló beteg orvos állapota örvendtesen javult. Tegnap azonban ismét komolyabbra fordult Issekutz dr. betegsége, úgy, hogy ma további gyógykezelés céljából Budapestre utazott.

— **Letartóztatott a fehértemplomi polgárőrség parancsnokát.** A verseci határrendőrkapitányság tegnapelőtt szenzációs letartóztatást eszközölt. A letartóztatott egyén Hradulovics Gergely, a fehértemplomi polgárőrség parancsnoka, aki régebben huszárkapitány volt, majd pedig mint határrendőrségi felügyelő működött. A letartóztatás kémkedés gyanúja miatt történt. Hradulovics Gergelyt a határrendőrség beszállította a szegedi honvédtudományi bíróságuoz.

— **Az aradi kisipar védelme a rabmunkával szemben.** A katonai kincstár kopersó szállítója a várban fegyeneckekkel dolgoztat, míg az aradi kisebb asztalosok az építőipar pangása miatt alig jutnak munkához. A tanács tudomására jutott ez az anomália és ma tartott ülésében úgy határozott, hogy átír a katonai államparancsnoksághoz és a fegyenecmunka megszüntetését kéri.

— **Nem lesz por az utca sepréskor.** A közönség részéről sürdün oltaangzott ama panasz, hogy az utca seprés a por miatt többet árt, mint használ, megszűnik. Green Nándor főkapitány ugyane ma előterjesztést tett a tanácsnak, hogy minden utcaseprőt lásson el önző karmával, ezután csak a locsoit utrészt seprhetik. A tanács szívesen telt eleget az okos ötletnek és a főkapitány ezután is kéri a hazatérőket, engedjék meg, hogy az utca seprők a vízvezetékkel vagy kútjakkal egy-egy kanca vizet merhessenek.

— **Athelyezett törvényszéki jegyző.** Az igazságügyminiszter ur. Csiky Károly aradi és Bodnár Béla ur. marosvásárhelyi kir. törvényszéki jegyzőket kölcsönösen áthelyezte.

— **Elismerés a kiütéses tifusz elfojtásáért.** Temesvárról jelentik: Gava Athanász dr. negyvenharmadik gyalogezredbeli ezredorvosnak, az aradi internált-tábor orvosának, a kiütéses tifusz elfojtása körül kifejtett önfeláldozó működéséért, szorgalmáért és tevékenységéért, mellyel kiváló eredményeket ért el, ma megjelent százötvenharmadik katonai parancsnoki parancsában Hess Rezső altábornagy, a temesvári katonai parancsnokság parancsnoka elismerő dicséretét fejezi ki, melyet egyben az összes segédszemélyzetre is kiterjeszt. Egyben elismerő kegyelettel emlékszik meg a katonai parancsnoksági parancs Singer János dr. aradi orvostól, aki önfeláldozóan teljesített munkája közben hivatásának áldozata lett.

— **A gazdáknak nem elég magas a gabonaár.** Az Aradmegyei Gazdasági Egylet közli:

— **A gabonabátárszabás leszállítására** indult mozgalommal szemben az Aradvármegyei Gazdasági Egylet feliratot intézett a miniszterelnökhöz és a földmivelésügyi miniszterhez, melyben tiltakozik a gabonabátárszabás leszállítása ellen. A gazdák, hogy az ideitermést biztosítsák, igen nagy anyagi áldozatokat hoznak és hoztak és így is érzékenyen érinti őket az, hogy a majd tényleg érvényesíthető maximális buza ár az eddig érvényben lévő maximális árnál tíz százalékkal alacsonyabban lett megállapítva. Elismerik, hogy a fogyasztók közt a tisztviselők, kik most nem két, hanem három ember munkáját is végzik, megérdemlik, hogy segítve legyenek. De történjen ez más alakban és nem a buza árának leszállításával, mert hisz a fogyasztók legnagyobb részét mégis csak azok teszik, kiknek keresetük a háború alatt nem csökkent, sőt legnagyobb részt magasra emelkedett.

Eddig van a Gazdasági Egylet komünikéje. A közönség kommentár nélkül is eleget érthet ebből a néhány sorból. Amikor az új maximális gabonaárakat a nagyközönség minden rétege ulzoltan magasnak találta, amikor valósággal felzudulnak a 40 és 36 korona közt ingadozó buzaárakra, akkor jönnek a gazdák és anyagi áldozatokról panaszkodnak. Az anyagi áldozatokról a nagyközönség azt tudja, hogy a kormány kedvező feltételekkel vetőmagot, vetőgépet, aratógépet, mezei munkára, aratásra hadifegyvereket adott a szegény gazdáknak. Arad város közgyűlésén Varyassy Lajos dr. iparkamarai főtitkár igen világosan bizonyította be, hogy a drágaság a magas gabonaárakkal függ össze. A magas gabonaárát a gazdák forszírozzák, amiből igen egyszerűen következik, hogy a drágaságot, amelyre fogcsikorgatva gondolt mindenki: a gazdáknak köszönhetjük továbbra is.

— **Előléptetések aradi ezredéknél.** A királyi Kézdik Ottokár századost a 11. gyalogezredből a 33. gyalogezredhez helyezte át Zvolenszky József 12. huszárezredbeli főhadnagyot huszárkapitányá nevezte ki, Rozgonyi Lajos és Rozsnyai László 2. honvédtartalékos ezredbeli főhadnagyokat honvédszázadosra, Benda Antal honvédtartalékos főhadnagygya nevezte ki. A honvédség tartalékában a király a 2. honvédtartalékos ezrednél főhadnagygya léptette elő Angermayer Béla, Szarvasi János, Irmezina István, Somló Béla, Busay Béla tartalékos honvédtartalékosokat és hadnagygya Szeitz Bernát tartalékos honvéd tisztjelöltöt, a 3. honvédtartalékos ezred tartalékában pedig főhadnagygya Kelemen Márton és Banovszky János tartalékos honvédtartalékosokat. A 33. gyalogezred tartalékában a királyi hadnagygya nevezte ki Répassy Odón, Fekete Gyula, Blaha Lajos, Hottmann János, Graszol Gyula, Samsou András, Capotianu Miklós és Borzseki Ferenc tartalékos zászlósokat.

— **Beyonulók részére előírás szerinti koferek** Fischer áruházán a Szabadság-tereen nagy választékban, ugyszntén férfi-ingek, eszavarkamásnik, netz ingek és katonai felszerelések.

— **Leleplezett olasz sajtópanamak.** Berlinből jelentik: Pantaleonit, az ismert olasz közgazdasági újságíró egy cikke miatt az összes lapok hevesen megtámadták. Pantaleoni most sorra veszi az olasz lapokat és kitergeli szennyesüket: kimutatja zóluk, hogy kinek a szolgálatában állanak, kitől mennyi pénzt fogadtak el. Az egész sajtó most egymásnak esett, egyik lap támadja a másikat, mindegyik újság nagy és súlyos visszaéléseket igyekszik a másikkal rébizonyítani. A lapok az egymás ellen viselt háború következtében megfélemedeznek az ellenség ellen visított háborúról és hiányos agitációjuknak máris az a következménye, hogy Páduában, a gazdag emberek városában, ahol a hadikölcsön jegyzés eredményétől 100 millió lírát vártak, mindössze kötszázezer lírát jegyeztek. Mazzini ismert szavára emlékeztet ez a tény, aki azt mondta: „Az olasz ember hazájáért vérért outja, de pénzét nem adja oda érte.”

— **Letartóztatott kereskedők.** Déváról jelentik: Az ügyészség letartóztatta Herz Jenő vulkáni és Herz Henrik petrosényi kereskedőket, a kik kukoricaszállításnál hamis merlegeléssel az államvasutakat 200,000 koronával károsították meg.

— **Adományok a Vörös Kereszt Egyletnek.** Glück Károlyné neni férje emlékére 200 koronát, ezen felül a sebesült katonák részére a bősök könyvtárából 10 kötetű adományozott az aradi Vörös Kereszt Egyletnek. A Fischer Elíz kórházi önkéntes apolonők és orvosai 60 koronát adományoztak Visky Pál dr. ravalárára küldött koszorújára gyűjtött összegnek feleségét. Carmelini, az Aradon vendégszerelő zseniális büvész előadásainak jövedelméből 40 koronát juttatott az aradi Vörös Keresztnek. Az adományokért ez uton mond köszönetet Vasárhegyi Janka elnöknek.

— **Angliában megünneplik a háború évfordulóját.** Frankfurtból jelentik: Kerülő uton kapta a hírt a „Frankfurter Zeitung” Londonból, hogy a kormány rendelkezést fog kiadni a háború kitörésének első évfordulójára annak megünneplésére. Országszerte hazafias népgyűléseket fognak rendezni.

— **A mozgósított férj.** (Épizódok a bécsi és berlini életből, háborús vigjáték stílusban az Urániában.) Berlin és Bécs legnagyobb mozgósítási házaának műsorán heteken, set hó-apon át szerepeit a szezon legdrágább, legötösebb háborús bohóza: Frau Anna s Pilgortahrt. A mozgósítás idejéből vett derűs epizódokat ad az a film, elénk tárja a két világvárosnak, Berlinnek és Bécsnek minden kegyemes szórakozását és végigvezeti a történet hőst kacagtató, ötletes szellemességgel mindanfélé derűs kalauzon. A mozgósított férj: Pepi Hinterhuber, bécsi, a felesége: Anna asszony berlini nő és mikor a mozgósítás híre jön, a fiatal férjnek be kell vonulnia Bécsbe. Sokáig nem kapnak hírt egymásról és most a férj elhatározza, hogy szabadságot kér és meglátogatja feleségét, Anna asszony ugyanigy határoz és a pár keresztjezi egymás útját. — *Mezoshetek ellenőre, szenzációs vigjáték stílusban legközelebb az Urániában.* 3

— **Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros** cég kitűnő könyvszerkesztő és viznyomású borsajtóira, valamint legújabb rovátkolt alumínium kupnengerű zúzógépére, felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendő különösen a cég által feltalált és készített Kossuth és Hegyalja borsajtók, melyeknél a régi világ íából készített prése zseniálisan egyesítve van a modern technika vívmányaival. A sajtók teljes része acél, alsó része vaszerkezet. Kínáltozva a must sehol sem emelkedik vasrészekkel, hanem csak fával, ami a must színét, ízét, zamátját nem befolyásolja. A törkölyt nem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri és pozsonyi II. mezőgazdasági, az 1906. évi nagyváradi, az 1907. évi pécsi országos kiállításán, az 1914. évi budapesti nemzetközi borgazdasági kiállításán a cég borsajtói első díjjal, aranyéremmel s díszoklevéllel lettek kitüntetve. A cég ingyenes árjegyzékét kérésre minden érdeklődőnek megküldi.

— 43—50 éves B) osztályu népfelkelők minden pótdíj nélkül háborúra azonnal érvényes életbiztosításokat köthetnek az Első Magyar Általános Biztosító Társaságnál. Felvilágosítást ad ezen társaság aradi főügynöksége. 2290

— Férfi és női gummikabátok, valamint az összes urdívat és katonai felszerelési cikkek a legnagyobb választékban és a legolcsóbb szabott árban beszerezhetők, „Chic” urdívat üzlet, Arad, Andrásy-tér 15. Ugyanott egy jobb családból való fiú tanulónak felvétetik. 191

— Hadisegélyző bélyegek százát két koronájával veszi Kerpel könyvkereskedése. Ugyanint veszi egész bélyeggyűjteményeket és könyvtárakat is. 198

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

A nemzeti áldozatkészség szobra.

A művész szobrot farag a fából, a nemzet áldozatkészsége pedig érobe önti, hogy éppen összetételének oszadáltságával végtelen időkig hirdesse a magyar társadalom dicsőségét.

Szobrot emelünk magunknak büszke hiúsággal, hogy fiaink, unokáink, elkövetkezendő új nemzedékek magosodálják alkotásunkat és ha hasonlóan történelmi idők szereplői lesznek, tanuljanak belőle. Szobrot emelünk magunknak szerény alázatossággal, mert nem magunkért csináljuk, hanem heróikus oszadék borzalmában elpusztult hősök özvegyeiért, árváiért, kezét, lábát vesztett, megvakult, boldogtalanná lett nyomorék, rokkant hőseinkért. Szobrot emelünk magunknak jogos kérdéséssel, hogy az egész világ lássa a dicső magyar nemzet kimeríthetetlen erőbírásának gyönyörű szimbólumát!

Megalkotjuk a Nemzeti Áldozatkészség Szobrát!

Mi, akik most Ő Felsője Apostoli Királyunk legkegyelmesebb pártfogása, — Augustus kir. főhercegasszony és Károly István kir. főhercegek Ő fenségeik magas védnöksége, — Tisza István gróf m. kir. miniszterelnök, Csernoch János biboros hercegprímás és Hazai Samu báró m. kir. honvédelmi miniszter díszelnöksége alatt ezzel az indítvánnyal lépünk a magyar nemzet elé, — úgy tervezzük, hogy az emlékmegalkotásában közvetlen közreműködéssel vegyen részt a magyar társadalom minden tagja. A művész fából kifaragja a szobrot, a hazafias társadalom pedig az adakozók nevével bevészt apró fémpikkelyekkel borítja azt be. Így oldjuk meg a szobor felépítésének munkáját mindannyian, akik a nagy történelmi időt éljük, — valamennyien, ahányan e szép magyar hazát vértünkkel, szellemi és anyagi erőnkkel védelmezzük.

A magyar társadalom minden tagjának rendelkezésére áll egy fémpikkely, — amelyet áldozatkészsége és anyagi képessége arányában letetés szerinti összeggel válthat meg, de minimális ára két korona. Ez emlékből, melyet fanatikus lelkesedéssel és áldozatkészséggel magunk építünk meg, a történelmi levegője árad, hogy a magyar nemzet dicsőségének és hősi nagyságának hirdetője legyen évezredek múltján is. A szobrot befutja majd a patina, de alkotóinak nevét remekmű album őrzi meg a Nemzeti Múzeumban, sőt minden adakozó erejüképp okmányt kap az áldozatkészség szobrának rajzával, amelyen fémlemezének helye is meg lesz jelölve. Minden magyar embernek részt kell venni ebben a nemzeti jótékony munkában, mert az akció jövedelme az elesettek özvegyeinek és árváinak, továbbá a rokkantaknak nyugalmas jövőjét is biztosítja.

Mindenkit kérünk, hogy a gyűjtőívben jelezze elő a lemezét, hazafias adományát pedig a befizetési lap felhasználásával küldje be „A nemzeti áldozatkészség szobrának végrehajtó bizottságához.” A szobor Mátyás király ragyogó korának büszke lovagját ábrázolja. A dicső királyról egy legenda azt tartja, hogy nem halt meg, hanem egy barlangban alszik. Barlangja előtt a Megváltó születésének éjjelén

kivirul egy hársfa és édes illatot árasztva virágzik. A nagy király páncélos lovagjának fából készült szobra mintha képviselné a költői képzeletet. Boldog jövőnk megváltásának küzdelmes éjszakájában viruljon ki a jótékonyág fája, virágozzék, árasssa balszamos illatát. Ha majd felvirrad az áldozatkészség napja, olvassa fel a szenvedés zord jégmezejét és szárítsa fel a könny-harमत, amit özvegyek, árvák és minden életörömtől megfosztott rokkantak hullajtanak! Hazafias üdvözléssel a Nemzeti Áldozatkészség Szobrának Végrehajtó Bizottsága.

TARKASÁGOK.

(Sebesült kívánsága.) Egy katonai sebesült kórházban a katolikus tábort lelkész kegyes és vigasztaló szavakkal járja végig az ágyakat. Egyik lázas betegnél megáll és őszinte sajnálattal kérdezi:

— Van valamire fiam szüksége?
— Egy imakönyvet szeretnék — feleli a kérészt. A pap erre átad egy katolikus imakönyvet a katonának, ki kérdőleg néz rá, majd így szól:
— Tisztelendő ur, én zsidó vagyok.

A katolikus tábort lelkész benyul a zsebébe és szives szavak kíséretében átadja a betegnek az országos rabbi egyesület kis háborus imakönyvét.

(Táncoló halott.) A háboru már sok furcsaságot teremtett. Olvastunk eddig lövöldöző halottakról, béna katonák testgyakorlatáról, kora reggel hősi halált halt vitézekről stb. De van olyan katona is, aki a halta után táncol. Ezt mutatja legalább ez a harctéri versből kiszakított strófa:

„Fütyülnek a golyók
Szemben, mint én szoktam.
Táncolunk mindnyájan,
Ki élve, ki holtan.
Csillagok szikráznak
A hová lehullnak.
Sápadt fiúk mellett
Vérrozsák virulnak.”

(A kukoricakenyér.) Egy parasztagazda nem jelentette be a birtokában levő kukoricamennyiséget. Megidézték és szigoruan kérdezték tőle:

— Miért nem jelentette be a kukoricáját?
— Mert kevés volt, uram.
— Ne beszéljen, tudom, hogy több volt, mint másnak, akik becsületesen jelentkeztek!
— Kellott a díszneknek, kérem.
— De most elébb való az ember, mint a disznó.

— Az emberek egyenek buzakenyeret — mondja a paraszt.

— Ugy látszik, maga még azt se tudja, hogy háboru van, összeveszett egymással a félvilág, olasz, angol, francia, magyar, német, muszka, török.

— Ha már annyian összekülönböztek, miért veszekedjünk mi egymással — felelte a paraszt a világ legtermészetesebb hangján...

(Az ismerős.) Nagy fogfájástól gyötörve bandukol a hegyaljai villamos állomásról Hanzsi Arad utcáin. Hozzászegődik falubelije, a Szepl és részvételtjesen kérdi, hogy mi a baja.

— Jaj de sok fogfájásom van — jajveszékkel a Hanzsi. Mondja a Szepl:

— Oh de hát mért nem mész doktorhoz, hiszen az mindjárt segít a bajodon.

— Igen? — kérdi a fogfájós de hol van itt egy doktor?

— Ne nézd — mondja a szolgálatkész Szepl — itt lakik mindjárt egy doktor, menj fel hozzá, én megvárlak. És rámutatott egy ismert aradi ügyvédnek kaputablájára: X. Y. dr. Belép az ügyvédhez és kínos nyögés közt kéri:

— Doktor ur, úgy fáj a fogam, segítsen kérem rajtam.

Az ügyvéd néz rá és kérdi:
— Magának a foga fáj és én hoztam jón velem?
Hát ezt ki tanácsolta magának?
Elfogódva mondja a beteg:
— Hát lenn a földim, a Szepl.
— Mondja még neki, hogy számár — becsuztatja el az ügyvéd.

Hanzsi lebotorkál a léposón a kapunál és leső Szepl már kíváncsian kérdi:

— Hát mit mondott a doktor?
A földi kétékedve ránéz a aztán azt mondja neki:

— A doktor, azt mondotta, hogy te számár vagy.

Szepl elcsodálkozva kérdi:
— Hát ismer ő engem?

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi patronázs egyesület választmányja július hó 11-én, délelőtt fél 11 órakor a főispáni hivatalban ülést tart a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó. Az 1915. évi rendes közgyűlés előkészítése. Tag felvétel. Az aradi patronázs egyesület menhelye szabályzatának megállapítása. Az egyesület rabmunka erővel létesített konyhakertészetének ügyében kötött szerződések jóváhagyása és ezzel kapcsolatos egyéb ügyek elintézése. Esetleges indítványok.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Vinga. Bármilyen szép és kedves dolog, sokkal kisebb jelentőségű, sem hogy ilyen hosszasan foglalkozhatnánk vele.

Egy olvasó. Névtelen levéllel nem foglalkozunk. Az eset különben sem valami rettenetes. Mindennapos kis perpatvar.

Jó tévedés és egyéb tarkaságok. Sajnáljuk: nem váltak be. Inkább ritkán, de jót.

Falusi szegény. Miután a városnál sem lett belőle semmi, nem ajánlható a másik törvényhatóság figyelmébe sem.

Előfizető Marosmonyoró. Mindenekelőtt az eszednél kellene tudakozódn. Válasz nélkül semmi esetre sem hagyják és ha azt a hírt kapja, hogy nem tudnak róla, tessék a Vörös Kereszt központi irodájához fordulni Bécsbe és megkérdezni: nem szerepel-e a veszteséglistákon. Ha innen sem kap kielégítő választ, talán a hadifoglyokat gyámolító hivatalnál (Bpest IX. Üllői út 1). Minden esetben tessék pontosan megírni a fiu nevét, korát, rangját, az ezredszámot, századot és azt is, hogy mikor hallott utoljára hírt róla. Ha talán mindezeket már megpróbálta és sehol sem kapott olyan választ, amelyből többet tudna, tessék a fiuval együtt szolgálat bajtársaktól tudakozódn: mikor, milyen körülmények közt látták utoljára. Például századparancsnokának, vagy esetleg más ismerős tisztnek írni. Lehetetlen, hogy ne válaszolnának készséggel és legjobb tudomásuk szerint.

R. Ö. Amint lehet közöljük és másik kívánságát is teljesítjük.

Jánoshalma. A kért lapok kivétel nélkül elmentek.

Évike. A harminchármasok északi tábort postája a 60. tábort postahivatal.

Értesítő. Sajnálattalunkra nem tehetünk eleget kívánságának. A közönség a háboru iránt érdeklődik és ennek az érdeklődésnek a kielégítésére kell a hely.

Jázminkor. A vers, hogy saját szavalt használnak, nem egészen rossz. Finomság és igaz érzés van benne, de persze nem elég gördülő és ritmikus. Talán egy-két szó aimitásával (ha ehhez hozzájárul) egy ünneplő számban.

APOLLO

SZINHÁZ

Julius hó 12-én, 13-án, hétfőn és kedden:

Az orleánsi szűz

Történelmi dráma 6 felvonásban.

Főszerepben:
Mária Jakovini.

Steckenpferd- liliumtejszappan

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.
Egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szepítő ellen való elismert hatásánál fogva a bőr- és szépség gondozásában való föllumulhatatlanságért. Ezernyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosságl! Ügyeljen nyomtatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 1 koronáért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszerüzletekben stb. Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera liliumkrémje (80 fillér egy tubus) Kitűnő szőrnői kezek gondozására.

NYÁRI SZINHÁZ.

Vasárnap, 1915. július 11-én:
Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal

Carmelini és neje

a világhírű bűvész és gondolatolvasó egyetlen előadása.

Este 8 órakor rendez helyárakkal:

A tiszavirág.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

* Az esztendő rovat alatt köslet tekintet nem vállalunk felelősséget.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Albírói kinevezés. A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Rád Illés aradi törvényszéki jegyzőt a szinérváraljai járásbíró-sághoz albíróvá nevezte ki.

§ Lázításért elítélt kolozsvári építőmester. Kolozsvárról jelentik: Oltyán Emil kolozsvári építési vállalkozó a favalyi bemutató szemlén került sor alá, amelyen alkalmasnak találták. A bemutató szemle után, amidőn az eskümintát felolvasták, Oltyán az esküformulába a király címe után hozzátette „Erdély fejedelmére.” A királyi ügyesség lázítás büntetése miatt emelt ellene vádat a gyulafehérvári törvényszék héthónapi fogházbüntetésre ítélte. Miután a vádlott védője a bíróság illetékeségének megállapítása céljából felebbezést jelentett be, a kolozsvári tábla mai tanácsán kimondotta, hogy a gyulafehérvári törvényszék ítéletét megsemmisíti a törvényszék illetéktelensége miatt és a bünper tárgyalására, mint illetékes bíróságot, a kolozsvári törvényszéket delegálja.

APOLLO

SZINHÁZ.

Julius hó 11-én, vasárnap:

Keresztutnál

társadalmi dráma 3 felvonásban.

Írta: WALTER TURSZINSZKY

Főszereplő:

Henny Porten

Vasárnap pénztárnyitás 1/3 órakor. Az előadások 3, 1/5, 6, 1/8 és 9 órakor, hétköznapokon 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

A világ első lápfürdője!

Vas ásvány-láp, utóérhetetlen gyógyerő és mennyiség tekintetében. 30.000.000 m³ saját láptulajdon.

FRANZENSBAD

Fensik 450 m. a tenger sz. f. Hegyi klíma.

Női bajok ellen

krónikus gyulladásoknál, havi zavaroknál, meddőségnek stb. A vér-megbetegedése, köszvény, csusz, idegbajok stb. ellen

Hadjáratí megbetegedések után:

mint bénulások, kontraktiók, neuralgiák, mint lő- és szurt sebek utójelenségei, izom- és csukló-rheumatismus, köszvény-, szív- és edény-megbetegedések, az idegrendszer zavarainál.

Szív-bajok ellen

szívgyöngeségnek, szívizom-gyulladásnak, szívbillentyű-zavaroknál, szívidegességnek, ér-elmeszesedésnek, szívelzsírosodásnak stb.

Ivó- és fürdőkúra (acél-, lóp- és CO₂ fürdők), szénsav-gázfürdő. Természetes radium-emanatorium, inhalatorium. Gargarizáló-csarnok. Röntgen- és zander-intézet. Hidegvizkurák. Elektrokardiograf.

Egész évi fürdőüzem.

Egész évi fürdőüzem.

1915-iki háborus év fürdő- és gyógydíj mentesítés:

a német, osztrák-magyar és török hadseregnek a hadjáratban résztvevő tagjai részére amennyiben azok a kurahasználat idején a hadsereg kötelékéből még el nem bocsáttattak.

Klímaitő, illusztrált fürdő-prospektust kívánatra portómentesen küld a polgármesteri hivatal: FRANZENSBAD, Csehország. 2217

KATONÁINK ÉLETMENTŐJE A „SZANITEC” TETÜPOR

Legbiztosabb szer a kiütéses tifuszt terjesztő ruhatetek ellen.

Gyógytárakban, drogériákban már mint kész tábori csomag (csak a csomag kell tartani) kapható 1 koronáért. Kérjék azonban határozottan „SZANITEC”-port, mert minden jónak ennek is akadt selym utazata. Ahol nem volna kapható oda 3 dobozt utánvéttel küld, Auber apógytár, Mohács. 2747

Legjobb fogviz

több nemzetközi kiállításon legmagasabb kitüntetésben részesült.

500 koronát fizetnek annak, ki fogvizének használatát mellett, évszámra 80 fill. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büszlik.

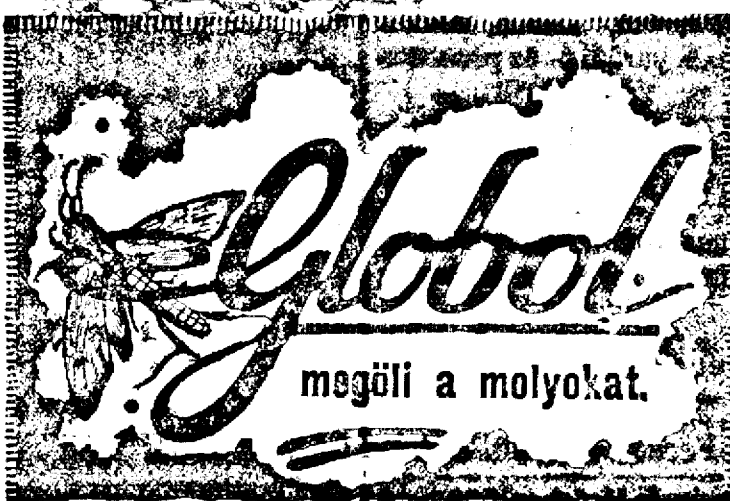
Ed. Bartilla-Winkler utódja L. Pisan Wien, X., Gürtel-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában. Aradon: G. Földes Kelemen, Deák Ferenc-u. 11. sz., Hehe Vilmos, Batiány-u. gyógyszerárban és Vojtek és Weisz drogueriájában. Vtókra — ahol nem kapható — küldök 7 üveget kor. 5-80 bérmentve. Kérjünk mindenütt határozottan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok feljelentői jól díjaztatnak. 1157

Költözködők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Fritz Schulz jun. Ges. m. b. H. Aussig a. E.

6468

Nyitott.

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Mercy Horváth Károly: Amerika császára Regény, Br. Váradi Balogh György: Ahol az ágyu szól, Szikra: Ez az, Hoggard Rider: Ayesha visszatér, Lázár Miklós: Fronton, Kálmokai Isidor: Háborus történetek, Landauer Béla: A nagy esztendő, Herceg: Sarajevótól Lodzfg, Lovik Károly: Egy elkésett lovag, Malonyay: A virtus, Szomahay: Egy kém története, Móricz Zsigmond: Mese a zöld fávön, Barabás Arthúr: Kis mesék a csügedőknek, Karinty Frigyes: Beszéljünk másról, Bródy Sándor: II. Fehérkönyv, Ambrus Zoltán: A lóparti gyilkosság, Koch: Az anyajegy, Knut: Linke szerkesztő, Heyking: Csun, Zemplényiné: A leghatalmasabb érzés, Zboray: A megváltó szerelme, Hevesi: A becsület, Czobel: A két arany hajszál, Hervien: Az idegen, Garai: Dr. Molitorisz rögeszméje, Butti: A boldogságért, Sven Hedín: Egy harcban álló nemzet, Doyle: Veszedelmek. Németben: Holländer Félix: Sturmwind in Westen, Bajor Johan: Ein Mann des Volkes, Michel Robert: Die Häuser an der Dzanija, Jordan W. Die Sebalds, Bisbaum Ottó Julius: Di Haare der heiligen Fringilla, Diers Marie Das altzu gute Herz, Áram Kurt: Der Schatten Jordan W. Die Sebalds, Boy Ed Ida: Ein Augenblick im Paradies, Richard Voss: Mit Weinkrub in Haar, Roman. Vollquartz Ingeborg: Petrusen und

ihre schwesstern, Dahl: Der Zuchtmeister, Ballestrem: Weiße Tapfen, Eden: Graf Alexis Bodiskov, Glyn: Drei Wochen, Harder: Thönerne Füsse, Rachel: Baldbreit, Die heilige Riza, Werder: Im Inselmeer, Sage Madelung Die Gezeichneten, Zobeltitz: Aus tiefen Schacht, Rasmussen: Was Frauen wollen, Schubín: Die Flucht nach Amerika, Hartwig: Haus Bikenbach, Zobeltitz: Der Herr im Hause, Werder: Die Melstergelge, Harder: Erbsünde, Schumacher: Kaiserin Eugénie: Seeliger: Peter Voss der Millionendieb, Schtrokauer: Die siebente Grosmacht, Gontard: Seelenverkäufer, Lützburg: Freda Halgron, Wasner: Der Presseball. **Kölcsöndíj: havonként 1 korona 40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.**

Vidéki bérlok is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havl 2 korona, vagy füzetenkint 20 fillér.

Legújabbak: Heidelberg: Várom az én huszárom, Winterberg: Frauen und Sterne Walzer, Straus: Rund um die Liebe Walzer, Heidelberg Albert: Róné! Oh Róné, Hertzka: En vagyok a Tselekesné, Straus: Die schöne Uabekante (A bájos ismeretlen), Marttion: Ot ahol a Dnysszter vize zug, Káldory: Akácvirág, Straus: Rund um die Liebe operette.

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon.

188

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári raktára.

Gyermek-kocsik nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, diszmű- és játék-áru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

Legfinomabb

Petroleum

Str. 56 fillér.

1011

Braun N. A.

festékraktárban

Arad, Boros Beni-tér 7.

Kovács Soma és Társa Arad

gazd. gépek, gőzgép és malomszerek gyári raktára.
Kutak, szivattyúk, fecskendők, tömlők.

Raktárunkról azonnal szállítható:

Gépolajok,

Hengerolaj,

Motorolaj,

Gépkenőcs,

Gépfaggyu,

Gyanta,

Sziljak,

Ponyvák,

Zsákok.

Szakszerű írógép javító műhely

Schmotzer és Bodnár

műszerészek

Arad, Perényi-utca 6. (Verzár-ház.)

Az összes rendszerű író-, számoló-, sokszorosító-, diktáló-gépek és ellenőrző-pénztárak szakszerű javítása. Elsőrendű üzemműhelyek raktáron. Vidéki megbízások a legpontosabban intézettek el.

Telefon szám 833.

Telefon szám 833.

Saját termésű, kitünő, tisztán kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

figyvécnél Aradon, 2219 Deák Ferenc-utca 40. szám.

A borosjenői járásban 500 hold jó minőségű

gabona csépléséhez legkésőbb e hó 15-ére

jó géppel rendelkező

cséplő vállalkozó keresztek.

Ajánlatok, illetve cséplési feltételek 2470

Geller Izidor

ékszerészhez Arad, Andrássy-tér nyújtandók be.

a. disznó zsír, szalonna, csabai szalámi, tarhonya

2269

kapható

Garai Károlynál

Asztalos Sándor-utca 5. sz. alatt.

Cognac, Likőrök, Szilvorium, Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota. 868

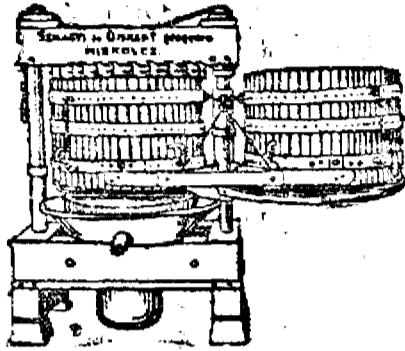
5 fillér

egy lev. lap, melynek útján kívánatra ingyen és bérmentve megkapja 4000 képet tartalmazó főarlegy-zékemet.

Első óragyár, Konrad János 0a. és kir. udv. szállító. Brűx 1104. sz. (Csehország.)

Nickel-horgony-óra K 3-50, jobb K 4-20. Ó-órta: rem. 16m-óra K 4-90, arányt horgonyúttal F 4-— háberu-órák-óra K 5-50. Rádium-órák: K 8-50, ábraszóval K 24-50, nickel-ábraszó K 2-90, írási óra K 8-40, minden órák: 3 év. írási órák: írási óra. Szállítás utánvéttel. Kockázat nincsen! Kiszállítás megegyezve vagy pénz visszat. 878

1902-ik borászati kiállítás, Eger: 1. díj, díszoklevél és aranyérem.

1901-ik tomesvári kiállítás 1. díj, díszoklevél.

1907. év pécsi kiállitáson aranyérem és díszoklevél.

1914. évi budapesti nemzetközi borgazdasági kiállitáson első díj: aranyérem.

Borsajtók.

Legújabb rendszerű könyök szerkezetű „Kossuth”, „Hegyalja”, „Mabile” és „Acél-orsós” a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű viznyomású hidraulikus kettős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez, Sajtóink főelőnye: A must seholsem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető! 2267

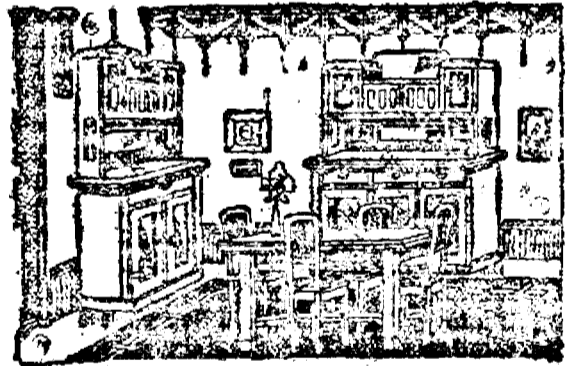
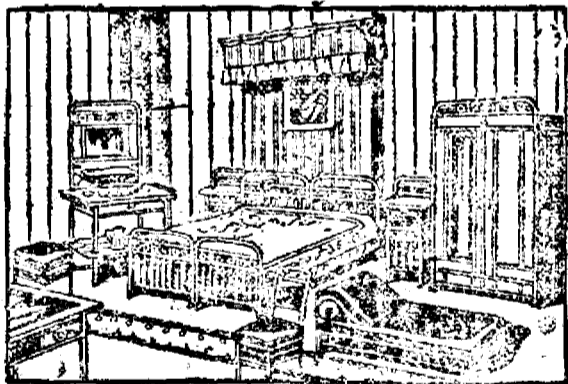
Szőlőszúrók és bogyzók. Legújabb alumínium kuphengerű szőlőszúró gépek.

Arjegyzék ingyen.

Arjegyzék ingyen.

Szilágyi és Diskant gépgyára Miskolcon.

1902-ik országos gazdasági kiállítás, Pozsony: 1. díj, aranyérem.

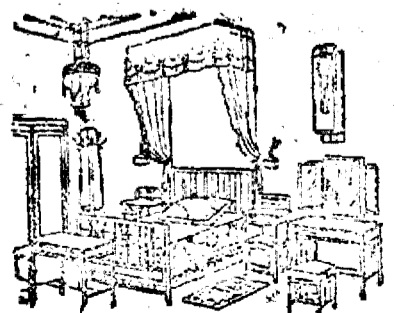
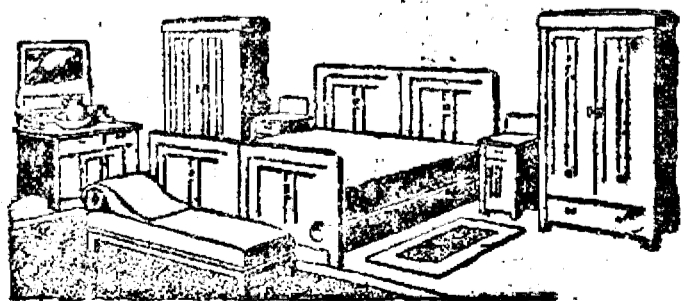

GARAI KÁROLY

BUTORKERESKEDŐ

TÖRVÉNYSZÉKILEG BEJEGYZETT CÉG
ARAD, ASZTALOS SÁNDOR-U. 1. és 5.

TELEFON 773.

1951

Apró hirdetések.

OKTATÁS.

Okt. tanítónő

kezdő és haladó uri leánykáknak német oktatást nyújt havi 6 koronáért. Ezenkívül elvállal javító-, magán- és összetett vizsgák sikeres oktatására el., polg. és felső leányiskolai tanulókat. Ertekezhetni: Andrassy-tér 7., I. em., 6., d. u. 5 óráig. 2474

U. r. Fininternátus Arad.

A jövő tanévre csak korlátozott számban vessz fel növendékeket. Magántanulók két osztályról is felvételre alkalmassá tesznek. Prospektust készséggel szolgál. 1961

ÜZLETEK.

Egy jómenetelő

iparvállalat gépekkel felszerelve, nagy munkakörrel, a befektetett tőkét egy év alatt ki lehet keresni, betegség miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2448

Andrassy-tér 8.

számu házban egy kisebb üzlethelyiség — különösen dohánytözsédének alkalmas — azonnalra kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

PLANO rendszerű

kévekötsz aratógép, két hétig használt, teljesen új és használható, az aratás befejezése miatt eladó. Ára 1400 korona. Manilla zsinag hozzá mássáncént 300 korona. Magyarbányai község előjárósága. (Csanádmegye.) 2483

Buza

magánosoknak eladó. Bővebbet a városi kertész. 2489

Eladó

2 hintó, hevederek, borsallang, 8-as cséplőgép, igáskocsik, szekerrek, ekék, boronák, stb. Bővebbet Verbov-iroda, Arad. 2488

Kékkő

magas ára folytán sokkal kedvezőbb a bevált Cuprint használni. Csomagja K 120. Kapható Kovács Soma és Társánál, Arad. 2490

500 pár női cipő eladó

fele részben magas lüzs, fele női fél-cipő. Cím a kiadóhivatalban. 2476

Náder Gyula és Fia

késműves és villianszerelési üzlete Weltzer János-ut. 11. Mindennemű javítások és felszerelések, hajnyíró-gépek és borotvák kőszőrülése legpontosabban eszközöltetnek. 148

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Boszniai szilvaik kapható Färber Lajos cégnél. 2430

Fehér vászon-cipők, kivágott, párja 6 korona, egy pántos 7 korona, Pumps kivágott 8 korona, fűzős regatta, amerikai forma 10 korona. Cipő Tőzsde Arad, Apollo mozi mellett. 5161

KÜLÖNFÉLE.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételre a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8 Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

A drága citromot

teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1—2 evőkanálnyi egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kiló ára 2,20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kilója 2,40. Földes K. gyógyszerár Deák Ferenc-utca, Hehs Vilmos gyógyszerára Batthyány-utca. 12

17822—1915.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur, 144724—18—1915. sz. rendelete alapján, az utóállítások folyó évi július 20-án, szeptember 20-án, október 20-án, november 20-án december 20-án, a népfőlképzési utóbbemutató szemlék pedig folyó évi július hó 22-én és 28-án és szükség esetén a következő napokon fognak megtartatni.

Arad, 1915. július 9

A városi tanács.

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

693

Losonczy Lajos

órás és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 9F4.

I^a Gépolaj, Hengerolaj, Tovotte-zsir es Nyersolaj

2427

bármilyen mennyiségben kapható:

Messzer Lipót

cégnél Kisjenőn.

Kékkő és hárs

kapható

Färber Lajos

cégnél.

2418

Garai Károly,

vas- és rézbutor készítő
ARADON,

Asztalos Sándor-utca 1—5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsik-ütséket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összecukhatók ágyakat és madracokat. Szállodai és kávéházi, kórházi és intézetek berendezését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök. 801

Főmolnár

a mű és sima őrlés minden ágában jártas, augusztus 1-i belépésre

kerestetik.

Román nyelv ismerete feltétlen szükséges.

Pályázatok fizetési igények megjelölésével július 15-ig beküldendők

Hengermalom R. T.

Déva címre. 2468

Andrassy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytözsédének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában József főherceg-ut 22.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendeők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

HÁZASSÁG.

Egy vidéki középkorú

urlember keres egy magához illő urat házasság céljából. Leveleket „Jómódu vidéki” jellegre kérek. 2476

ALKALMAZÁST NYER.

Nyugdíjas vasutas,

aki pénzügyekben, könyvelésben jártas, továbbá 4 polgári végzettségű családból való gyakornok feladatban alkalmazást nyerne. Cím a kiadóhivatalban. 2486

Tisztviselői étkezde

vezetésére kerestetik elsőrangú főző. Ajánlatok „Augusztus” jellegre a kiadóhivatalba küldendők. 2490

Nagyobb

délmagyarországi részvénytársaság keres melegebb belépésre szakmabeli, hadmentes buzaátvevőt, feltétlen megbízható erőt. Részletes ajánlatok „Buzaátvevő” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2492

Körjegyzőségi írnok,

aki adóügyekben jártas, azonnal felvétetik. Havi 100 korona, lakás, fűtés, világítás. Meroskaproncai körjegyzőség. 2481

Üzletem részére

keresek 3-4 polgári iskolát végzett tanuló havi fizetéssel. Weisz Leo, könyvkereskedő. 2386

Egy intelligens,

jó megjelenésű kereskedő segéd, divat-, rőtös-, rövidáru, magyar, német és román nyelvet bírja, azonnali belépésre keresek. Ugyanúgy a fűveszek. Angele Mátyás. Szabadság-tér 16. 2399

Fiatallászerkesztő

azonnal felvétetik. Sáfrán Emil, Győrök. 2441

Ügyes fűszerkereskedő segéd és két erős tanuló azonnali belépésre kerestetik Messzer Arminnál, Pankótnán. 2465

Mindenes

jó bizonyítványokkal, azonnal felvétetik. Dr. Wagner tanár, Erzsébet-körút 10. 2459

Tanulók

felvétetnek Weisz Hugó fényképezési műtermében, Aradon. 2458

Egy fiatal

cipőkereskedő segéd azonnali alkalmazást nyerhet. Ajánlatok a „Hungária” cipőgyár r. t. főosztályához Budapest, VII., Rákóczi-utca 6. alá küldendők. 2460

ALKALMAZÁST KERES.

Bérlés vagy bérlés

gondnokságát szerény feltételek mellett elvállalom. Cím a kiadóhivatalban. 2486

Alkalmazást keres

kereskedelmi tanfolyamot végzett 8 évi irodai gyakorlattal bíró leány. Cím a kiadóhivatalban. 2487

Jó bizonyítvánnyal

rendelkező gépirónk, irodai teendőkben is jártas, állást keres, szerény igényekkel. Cím a kiadóhivatalban. 2472

Uri háznál

mosást és vasalást elvállalom. Cím Illés-u. 121. 2477

Ügyvédi írnok

több évi gyakorlattal, gépirásban jártas, azonnali belépésre állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2478

Állást keres egy méhészt,

aki több év óta foglalkozik a méhészettel, a kaptárokat is készíti. Cím: Rarik János Arad, Kápolna-utca 9. szám. 2484

Fiatallászerkesztő segéd

állást keres azonnali belépésre. Cím: Molnár Sándor rőtöskereskedő segéd, Kisjénő. 2482

Nyugdíjas vasutas

könyvesetési, irodai, vagy bizalmi állást elvállalom. Cím a kiadóhivatalban. 2248

Molnár,

ki képesített gépész, jó bizonyítványokkal állást keres. Cím Zselén Antal, Máriaradna. 2464

Intelligens

uri leány, ki a háztartás minden ágában tökéletesen jártas, jó bizonyítvánnyal, helyben vagy vidéken, háztartásnői vagy társalkodónői állást keres. Fizetés megállapodás szerint. Szíves megkereséseket „Arvaleány” jelleg alatt a kiadóhivatal továbbítja. 3287

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó lakás.

Egy különbejárta nagy utcai szoba megfelelő mellékhelyiségekkel kiadó Magyar-utca 1. 2489

2 szoba, konyha, előszobából álló vízvezetékekkel ellátott lakás Ujaradon azonnalra kiadó. Értekezhetni lehet a sörgyári irodában Ujaradon. Telefon 68. 2462

Boros Beni-tér 15. számú

ház 1-ső emeletén egy tágas, kényelmes butorozott erkélyes főtéri szoba 2 személy részére esetleg 1. hó 15-től kiadó. Értekezhetni ugyanott. 2471

2 vagy 3 modern

utcai lakás kiadó Luther-utca 1. szám alatt, — és 1 garázs- vagy raktárnak való helyiség. 2491

Egy kerti magánlakás

Kossuth-utca 89. szám, november 1-ére kiadó. 2478

Boros Beni tér 20. és 21. számú

házban egy-egy II. emeleti 2 szobás lakás, hozzátartozó mellékhelyiségekkel, 1. évi augusztus hó 1-re kiadó. Értekezhetni Laendler Aladár gőzfűrésze irodájában. 2410

Egy 2 és 4 szobás

modern lakás minden mellékhelyiségekkel kiadó azonnal, vagy augusztus 1-re. Eötvös-utca 10. sz. Bővebb felvilágosítást Angele Mátyás, Szabadság-tér 16. 2400

3-4 és 5 szobás lakások

ujjonnan festve, minden hozzátartozó kényelmes mellékhelyiségekkel, irodának is alkalmas, azonnalra kiadó Haaszinger-u. 6. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 3081

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás másodemeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Erzsébet királyné körút 18. számú ház első emelete, mely modern ötszobás lakásból áll, azonnal vagy 1. évi augusztus hó elsejére kiadó. 1648

Nádor- és Dobó u. sarok

4 utcai szoba, üvegezett veranda, fürdőszoba és mellékhelyiségekkel álló renovált lakás augusztus 1-re kiadó. 2291

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

INGATLAN.

Eladó ház.

A mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cím a kiadóhivatalban. 2066

Szőlő

Kovácsin egy 3 kis holdas, a vilamos mellett, természetesen együtt eladó. Bővebbet Dr. Vajtek Alajosnál, Lipót-u. 8/a. 2446

Eladó

Fácán-utca 6. számú sarokház minden elfogadható árban és egy jól berendezett lakatos műhely, esetleg a szerszámok külön-külön is eladhatók. Értekezhetni ugyanott. 2444

**Gépolaj,
hengerolaj,
gépzsir,
kocsikenőcs,
gyanta** 2461

legolesőbb napi árban kapható

Färber Lajos cégnél.

Idel

uj burgonya

waggononként és mázsánként kapható 234

**Roth József,
Eötvös-utca 3. szám.**

Izr. Leányinternátus

József főherceg-ut 19. sz.
I. emelet.

Elsőrangú okleveles tanterők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külön tárgyak: Idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Kívánatra prospectus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,
okl. tanítónő. 2027

933. Telefon szám 933.

„Matteine”

poloska és molyirtó vállalat

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45.

(Tulajdonos: Fischer)

Elvállal teljes bérlések, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csak egy évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiktatását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távoztatik el, így az irtási munkálat a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 2811

Birtokosoknak, gazdáknak
cséplésre, üzemeknek,
malmoknak ajánlok

**elsőrendű zsilvölgyi
darabos szenet**

igen méltányos árak mellett

Roth József
szénkereskedő, Arad. 2117